

ՊԱՏԱՐԱԳԱՄԱՏՈՅՑ

ԸՍՏ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ
ՍՈՒՐԲ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

Ի Հայրապետութեան

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ.

Ծայրագոյն Պատրիարք եւ Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց

Հրամանաւ

Գերշ. Տ. Բագրատ Եպիսկոպոս Գալստանեանի

Առաջնորդ Գանատահայոց Թեմին

Աշխատասիրութիւն

Արժ. Տ. Սերոբ Քհնյ. Ազարեան

*Կատարեալ եւ Զօնեալ ի փառս Աստուծոյ
եւ վասն անկախութեան քսանամեայ Հայաստանի*

Յամի Տեառն 2011

ի Թուին Հայոց ՌՆԿ

ՊԱՏԱՐԱԳԱՄԱՏՈՅՑ ԸՍՏ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ՍՈՒՐԲ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

Ա. ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ

1. ԿԱՆՈՆ ԶԳԵՍՏԱԽՈՐԼՈՅ ՊԱՏԱՐԱԳԻՉ ՔԱՀԱՆԱՅԻ

Յորժամ կամիցի քահանայն
պատարագ մատուցանել,
պարտի այսպէս խորհրդաբար
զգեստաւորիլ: Մտցէ քահանայն յաւանդատունն
հանդերձ սարկաւագօք եւ դպրօք, եւ նախ զգեցեալ
սարկաւագացն եւ այլ պաշտօնէից, ասասցեն
Սաղմոս ՃԼԱ տուն առ տուն:

Սաղմոս Հանդերձի

ՔՀ – Ալէլուիա, ալէլուիա: Քահանայք
Քո զգեցցին զարդարութիւն, եւ սուրբք
Քո ցնծալով ցնծասցեն:

Սրկ – Յիշեա՛ Տէր գԴաւիթ եւ
զամենայն հեզութիւնն նորա:

ՔՀ – Որպէս երդուաւ Տեառն, եւ ուխտս
եղ Աստուծոյ Յակոբայ:

Սրկ – Թէ ո՛չ մտից ի յարկս տան իմոյ,
եւ թէ ելից յանկողինս մահճաց իմոց:

ՔՀ – Թէ տաց քուն աչաց իմոց, կամ
նինջ արտեւանաց իմոց, կամ հանգիստ
իրանաց իմոց, մինչեւ գտից զտեղի
յարկի Տեառն Աստուծոյ Յակոբայ:

Սրկ – Ահա՛ լուաք զնմանէ յեփրաթայ,
եւ գտաք զՆա ի դաշտս մայրեաց:

ՔՀ – Մտցուք ի յարկս Նորա,
երկիրպագցուք ի տեղոջ ուր կացեալ
են ոտք Նորա:

Սրկ – Արի՛, Տէր, ի հանգիստ Քո, Դու
եւ տապանակ կտակի սրբութեան Քոյ:

ՔՀ – Երիցունք Քո զգեցցին
զարդարութիւն եւ սուրբք Քո ցնծալով
ցնծասցեն:

Սրկ – Վասն Դաւթի սիրելոյ Քոյ, մի
դարձուցաներ զերեսս Քո յօծելոյ
Քումմէ:

ՔՀ – Երդուաւ Տէր Դաւթի
ճշմարտութեամբ եւ ո՛չ ստեաց նմա, ի

պաղոյ որովայնի նորա նստուցանել
յաթոռ նորա:

Սրկ – Թէ պահեսցեն որդիք քո զօրէնս
իմ, եւ զվկայութիւնս իմ զոր ուսուցից
նոցա:

ՔՀ – Որդիք նոցա նստցին յաւիտեանս
յաւիտենից յաթոռ քո:

Սրկ – Հաճեցաւ Տէր ընդ Սիոն, եւ
ընտրեաց բնակել ի նմա, ասէ: Այս է
հանգիստ իմ յաւիտեանս յաւիտենից, ի
սմա բնակեցայց զի հաճեցայ ընդ սա:

ՔՀ – Զայրիս սորա օրհնելով օրհնեցից,
եւ զաղքատս սորա լցուցից հացիւ:

Սրկ – Երիցանց սորա զգեցուցից
զփրկութիւն, եւ սուրբք սորա ցնծալով
ցնծասցեն:

ՔՀ – Անդ ծագեցից զեղջիւր ի Դաւիթ,
պատրաստ արարից զճրագ օծելոյ իմոյ:

Սրկ – Թշնամեաց նորա զգեցուցից
զամօթ, եւ ի վերայ նորա ծաղկեսցի
սրբութիւն իմ:

ՔՀ – Փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն
Սրբոյ:

Սրկ – Այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս
յաւիտենից. ամէն:

Սարկաւագն քարոզեցէ:

Սրկ – Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր
աղաչեսցուք: Խնդրեսցուք հաւատով
միաբանութեամբ ի Տեառնէ, զի
զողորմութեան զչնորհս իւր արասցէ ի
վերայ մեր. ամենակալ Տէր Աստուած
մեր, կեցուցէ եւ ողորմեսցի:

Աղօթք առանձնական պատարագիչ քահանային,
յառաջ քան զգեստաւորելն

Եւ քահանայն ասասցէ երկոտասան «Տէր
ողորմեայս» եւ զաղօթս զայս:

ՔՀ – (Ի ծածուկ) Որ զգեցեալ ես զլոյս
որպէս հանդերձ, Տէր մեր Յիսուս
Քրիստոս: Անճառելի խոնարհութեամբ
յերկրի երեւեցար եւ ընդ մարդկան
չրջեցար: Որ եղեր Քահանայապետ
յաւիտենից ըստ կարգին Մելքիսեդեկի

եւ զարդարեցեր զեկեղեցի Քո սուրբ: Տէր ամենակալ, որ պարգեւեցեր մեզ զնոյն զերկնային հանդերձ զգեհուէր, արժանի արա՛ եւ զիս ի ժամուս յայսմիկ զանպիտան ծառայս Քո, որ համարձակիմ եւ մերձենամ ի նոյն հոգեւոր պաշտօն փառաց Քոց: Որպէս զի զամենայն ամբարշտութիւնս մերկացայց, որ է հանդերձ պղծութեան, եւ զարդարեցայց լուսով Քով: Ընկեա՛ յինէն զչարիս իմ, եւ թօթափեա՛ զյանցանս իմ. որպէս զի արժանի եղէց հանդերձեալ լուսոյդ առ ի Քէն: Շնորհեա՛ ինձ քահանայական փառօք մտանել ի պաշտօն սրբութեանց Քոց ընդ այնոսիկ որք անմեղութեամբ պահեցին զպատուիրանս Քո. զի եւ ես պատրաստ գտայց երկնաւոր առաքաստիղ ընդ իմաստուն կուսանսն փառաւորել զՔեզ, Քրիստո՛ս, որ բարձեր զմեզս ամենեցուն: Զի Դու ես սրբութիւն անձանց մերոց եւ Քեզ՝ բարերարիդ Աստուծոյ վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ. այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Աղօթք ի վերայ հանդերձից: Եւ մատուցեալ կիսասարկաւագացն զգեցուցեն զհանդերձսն ասելով վասն իւրաքանչիւրոցն.

Սրկ –Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղաչեսցուք. ընկա՛լ, կեցո՛ր եւ ողորմեա՛:

Քահանայն խաչակնքելով ի վերայ իւրաքանչիւրոցն ասացէ՛:

Քհ –Օրհնութիւն եւ փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Նախ դիցէ քահանայն զմտոյրն ի գլուխ իւր ասելով: ՍԱՂԱԽԱՐՏԻՆ

Դի՛ր, Տէր, սաղաւարտ փրկութեանն ի գլուխ իմ՝ զնշան խաչի Քո, պատերազմել ընդ զօրութիւնս թշնամւոյն, շնորհօք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որում վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ՇԱՊԿԻՆ

Զգեցո՛ ինձ Տէր հանդերձ փրկութեան եւ պատմութեան ուրախութեան, եւ շուրջ պատեա՛ զգգեստովս փրկութեան, շնորհօք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որում վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ՓՈՐՈՒՐԱՐԻՆ

Զգեցո՛, Տէր, պարանոցի իմոյ զարդարութիւն, եւ սրբեա՛ զսիրտ իմ յամենայն աղտեղութենէ մեղաց, շնորհօք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որում վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԳՕՏԻՈՅՆ

Շուրջ պատեսցէ՛ կամար հաւատոյ զմէջս սրտի իմոյ եւ մտացս եւ շիջուցէ ի սոցանէ զիսորհուրդս աղտեղիս, եւ զօրութիւն շնորհաց Քոց յամենայն ժամ բնակեսցէ՛ ի սոսա, շնորհօք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որում վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԲԱԶՊԱՆԻՆ ՅԱԶ ԶԵՌԻՆ

Տո՛ւր Տէր զօրութիւն աջոյ ձեռին իմոյ, եւ լուա՛ զամենայն աղտեղութիւնս իմ, որպէս զի կարող լինիցիմ սպասաւորել Քեզ անախտութեամբ հոգւոյ եւ մարմնոյ, շնորհօք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որում վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԲԱԶՊԱՆԻՆ ՅԱՀԵԱԿ ԶԵՌԻՆ

Տո՛ւր Տէր զօրութիւն ձախոյ ձեռին իմոյ, եւ լուա՛ զամենայն աղտեղութիւնս իմ, որպէս զի կարող լինիցիմ սպասաւորել Քեզ անախտութեամբ հոգւոյ եւ մարմնոյ, շնորհօք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որում վայելէ փառք,

իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ՎԱԿԱՍԻՆ

Ջգեցո՛, Տէ՛ր, պարանոցի իմոյ զարդարութիւն, եւ սրբեա՛ զսիրտ իմ յամենայն աղտեղութենէ մեղաց, շնորհօք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որում վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ՆԱՓՈՐՏԻՆ՝ որ է Շուրջառ

Տէր ողորմութեամբ Քով զգեցո՛ ինձ զգեստ պայծառ եւ պարսպեա՛ ընդ դէմ ներգործութեան չարին, զի արժանի եղէց փառաւորել զՔո փառաւորեալ անունդ, շնորհօք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որում վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԹԱՇԿԻՆԱԿԻՆ

Սրբեա՛ Տէր զձեռս իմ յամենայն աղտեղութենէ մեղաց: Շնորհօք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որում վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Պատարագիչն յետ զգեստաւորելոյ սրբազան զգեստութն ասացէ.

Քհ – Յնծասցէ՛ անձն իմ ի Տէր, զի զգեցոյց ինձ հանդերձ փրկութեան եւ պատմութեան ուրախութեան. իբրեւ փեսայի եղ ինձ պսակ, եւ որպէս զհարսն զարդու զարդարեաց զիս, շնորհօք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որում վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Շարական հանդերձի

Այն պահու յորժամ պատարագիչն առանձնանայ յաւանդատանն, հանդերձ սարկաւազօք, վասն զգեստաւորելոյ, դպրաց դասն յոտնկայս, ի փոքրատենի եկեղեցոյն սկսանիցին զշարականն զգեստաւորելոյ «գնորհուրդ խորին» ի ձայն:

Խորհուրդ խորին, անհաս անսկիզբն, որ զարդարեցեր զվերին պետութիւնդ, ի յառազաստ անմատոյց լուսոյն, գերապանծ փառօք՝ զգասս հրեղինաց:

Անճառահրաշ զօրութեամբ, ստեղծեր զԱդամ պատկեր տիրական. եւ նազելի փառօք զգեստաւորեցեր ի դրախտն Ադենի տեղի բերկրանաց:

Չարչարանօք Քո Սուրբ Միածնիդ, նորոգեցան արարածք ամենայն, եւ վերստին մարդն անմահացաւ զարդարեալ ի զգեստ անկողոպտելի:

Անձրեւածին բաժակ հրահոսան, որ հեղար յառաքեալսն ի սուրբ վերնատունն. հեղ եւ ի մեզ Հոգիդ Սուրբ Աստուած, ընդ պատմութեանն զՔո զիմաստութիւնդ:

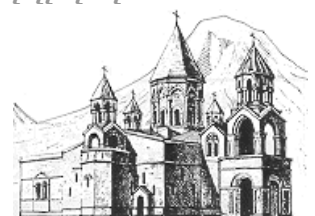
Տան Քում վայելէ սրբութիւն, որ զգեցար զվայելչութիւն, սրբութիւն փառաց ընդ մէջ Քո ածեալ, պատեա՛ զմէջս մեր ճշմարտութեամբ:

Որ զարարչագործ բազուկս Քո տարածեցեր ընդդէմ աստեղաց. հաստատեա՛ զբազուկս մեր կարողութեամբ, համբարձմամբ ձեռաց առ Քեզ միջնորդիլ:

Իիւսմամբ թագ ի գլուխ, պատեսցես զմիտս եւ զզգայարանս, խաչանիշ ուրարմամբ ըստ Ահարոնի. ծաղկեալ յոսկեթել ի զարդ խորանիս:

Բամից բոլորից տիրապէս աստուածպետական, նափորտապատ սիրով զմեզ զգեստաւորեցեր, Քում սուրբ խորհրդոյդ լինել սպասաւոր:

Թագաւոր երկնաւոր զեկեղեցի Քո անշարժ պահեա՛, եւ զերկրպագուս անուանդ Քում պահեա՛ ի խաղաղութեան:

2. ԼՈՒՍՅՈՒՄՆ

Սաղմոս լուսման

Քահանայն հանդերձ սարկաւագօք եկեացէ առաջի բեմին եւ մինչ դպիրք շարունակեն երգել զշարականն զգեստաւորելոյ, պատարագիչն լուսացէ զձեռն սսելով ի ծածուկ սաղմոս ԻԵ: Եթէ եպիսկոպոս իցէ պատարագիչն, ասացէ ի ձայն:

ՔՀ – Ալէլուիա, ալէլուիա-Լուսացից սրբութեամբ զձեռն իմ եւ շուրջ եղէց զսեղանով Քով, Տէ՛ր:

Սրկ – Դատ արա՛ ինձ, Տէ՛ր, զի ես յամբժուկեան իմում գնացի, ի Տէ՛ր յուսացայ զի մի՛ եղէց հիւանդ:

ՔՀ – Փորձեա՛ զիս, Տէ՛ր, եւ քննեա՛ զիս, փորձեա՛ զերկամունս իմ եւ զսիրտ իմ:

Սրկ – Ողորմութիւն Քո, Տէ՛ր, առաջի աչաց իմոց, եւ հաճոյ եղէց ճշմարտութեան Քում:

ՔՀ – Ոչ նստայց ես յաթուռ նանրաց, եւ ընդ անօրէնս ես ոչ մտից:

Սրկ – Ատեցի ես գտողովս չարաց, եւ ընդ ամբարիշտս ես ոչ նստայց:

ՔՀ – Լուսացից սրբութեամբ զձեռն իմ, եւ շուրջ եղէց զսեղանով Քով, Տէ՛ր:

Սրկ – Լսել ինձ զձայն օրհնութեան Քոյ, եւ պատմել զամենայն սքանչելիս Քո:

ՔՀ – Տէ՛ր, սիրեցի զվայելչութիւն տան Քո, եւ զտեղի յարկի փառաց Քոց:

Սրկ – Մի՛ կորուսաներ ընդ ամբարիշտս զանձն իմ, եւ մի՛ ընդ արս արիւնհանդս զկեանս իմ:

ՔՀ – Որոց ձեռք իւրեանց յանօրէնութեան են, եւ աջ նոցա լի է կաշառօք:

Սրկ – Ես յամբժուկեան իմում գնացի, փրկեա՛ զիս, Տէ՛ր, եւ ողորմեա՛ ինձ:

ՔՀ – Ոտն իմ կացցէ յուղղութեան:

Սրկ – Յեկեղեցիս մեծս օրհնեցից զՔեզ:

ՔՀ – Փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ:

Սրկ – Այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ՔՀ – Եւ վասն սրբուհւոյ Աստուածածնի բարեխօսութեան, Տէ՛ր, ընկա՛լ զաղաչանս մեր եւ կեցո՛՛ եւ մեզ:

Սրկ – Սուրբ զԱստուածածինն եւ զամենայն սուրբս բարեխօս արասցուք առ Հայր ի յերկինս, զի կամեցեալ ողորմեցի եւ զթացեալ կեցուցէ զարարածս իւր: Ամենակալ Տէ՛ր Աստուած մեր, կեցո՛՛ եւ ողորմեա՛:

Աղօթք Բարեխօսութեան

ՔՀ – Ընկա՛լ, Տէ՛ր, զաղաչանս մեր բարեխօսութեամբ սուրբ Աստուածածինն՝ անարատ ծնողի Միածնի Որդւոյ Քոյ, եւ աղաչանօք ամենայն սրբոց Քոց. եւ որոց այսօր է յիշատակ (կամ աւուրս շնորհիւ). լուր մեզ, Տէ՛ր, եւ ողորմեա՛, ներեա՛, քաւեա՛ եւ թո՛ղ զմեզս մեր:

Արժանաւորեա՛ գոհութեամբ փառաւորել զՔեզ ընդ Որդւոյ եւ ընդ Սրբոյ Հոգւոյդ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Խոստովանութիւն, Եւ դարձեալ առ ժողովուրդն ասացէ:

Մեղայ Աստուծոյ: Խոստովանիմ առաջի Աստուծոյ եւ սրբուհւոյ Աստուածածնին, եւ առաջի ամենայն սրբոց, եւ առաջի ձեր, հա՛րք եւ եղբա՛րք, զամենայն մեղս, զորս գործեալ եմ. քանզի մեղայ խորհրդով, բանիւ եւ գործով, եւ ամենայն մեղօք, զոր գործեն մարդիկ. մեղա՛յ, մեղա՛յ: Աղաչեմ զձեզ, խնդրեցէ՛ք վասն իմ յԱստուծոյ զթողութիւն:

Աղօթք վասն թողութեան

Ժամօրհնողն կամ աւագագոյնն ի քահանայից ասացէ:

Ժամօրհնող – Ողորմեցի՛ քեզ Աստուած հօրն եւ թողութիւն շնորհեցէ ամենայն յանցանաց քոյ՝ անցելոյն եւ այժմուս եւ յառաջիկայէն փրկեցէ՛ եւ հաստատեցէ՛ յամենայն գործս բարիս, եւ հանգուցէ զքեզ ի հանդերձեալ կեանս. ամէն:

Պատասխանեցէ եւ ինքն:

ՔՀ – Ազատեցէ՛ եւ զձեզ մարդասէրն Աստուած եւ թողցէ զամենայն յանցանս ձեր. տացէ ժամանակ ապաշխարելոյ եւ

գործելոյ զբարիս. ուղղեսցէ եւ
զառաջիկայ կեանս ձեր շնորհօք Սուրբ
Հոգւոյն, հօրն եւ ողորմածն, եւ Նմա
փառք յաւիտեանս. ամէն:

Դպիրք – Յիշեսցի՛ր եւ զմեզ առաջի
անմահ Գառինն Աստուծոյ:

Քհ – Յիշեալ լիջի՛ք առաջի անմահ
Գառինն Աստուծոյ:

3. ՆԱԽԱՄՈՒՏ

Առաջին Սաղմոս Մտից

Փոխասցուք տուն առ տուն աղմոս ՂԹ

Դպ 1 – Աղաղակեցէ՛ք առ Տէր, ամենայն
երկիր, ծառայեցէ՛ք Տեառն
ուրախութեամբ:

Դպ 2 – Մտէ՛ք առաջի Նորա
ցնծութեամբ, ծաներուք, զի Նա է Տէր
Աստուած մեր:

Դպ 1 – Նա արար զմեզ եւ ոչ մեք էաք.
մեք ժողովուրդք եւ խաշն արօտի
Նորա:

Դպ 2 – Մտէ՛ք ընդ դրունս Նորա
խոստովանութեամբ եւ օրհնութեամբ ի
յարկս Նորա:

Դպ 1 – Խոստովան եղերո՛ւք Տեառն, եւ
օրհնեցէ՛ք զանուն Նորա:

Դպ 2 – Քաղցր է Տէր, յաւիտեան է
ողորմութիւն Նորա, յազգէ մինչեւ յազգ
է ճշմարտութիւն Նորա:

Դպ 1 – Փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ
Հոգւոյն Սրբոյ:

Դպ 2 – Այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս
յաւիտենից. ամէն:

Սրկ – Սուրբ եկեղեցեալս աղաչեսցուք
զՏէր, զի սովաւ փրկեսցէ զմեզ ի
մեղաց եւ կեցուցէ շնորհիւ
ողորմութեան իւրոյ. ամենակալ Տէր
Աստուած մեր, կեցո՛ւ եւ ողորմեա՛ւ:

Աղօթք ի մէջ տաճարիս

Քհ – Ի մէջ տաճարիս եւ առաջի
աստուածընկալ եւ պայծառացեալ
սուրբ նշանացս եւ սուրբ տեղւոյս
խոնարհեալ երկիւղիւ երկիրպագանեմք,

զսուրբ, զհրաշալի եւ գլաղթող
զտէրութիւնդ Քո փառաւորեմք, եւ Քեզ
մատուցանեմք զօրհնութիւն եւ զփառս
ընդ Հօր եւ ընդ Հոգւոյդ Սրբոյ, այժմ
եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից.
ամէն:

Երկրորդ Սաղմոս Մտից

Քահանայն սաղմոսելով (Սաղմոս ԽԲ) ընդ
նախասարկաւագին, ընդ հիւսիսային աստիճանս
եյցէ ի բեմն առաջի սեղանոյն:

Քհ – Մտից առաջի սեղանոյ Աստուծոյ,
առ Աստուած, որ ուրախ առնէ
զմանկութիւն իմ:

Սրկ – Դատ արա՛ ինձ, Աստուած եւ
իրաւ արա ինձ ի դատաստանի իմում:

Քհ – Յազգէ, որ ոչ է սուրբ, ի մարդոյ
մեղաւորէ նենգաւորէ փրկեա՛ զիս:

Սրկ – Դու, Աստուած, հօրիչ իմ ես,
ընդէ՞ր մոռացար զիս, ընդէ՞ր տրտում
գնամ ես ի նեղել թշնամւոյ իմոյ:

Քհ – Առաքեա՛, Տէր, զլոյս Քո եւ
զճշմարտութիւն Քո, զի առաջնորդեսցեն
ինձ, եւ հանցեն զիս ի լեառն սուրբ եւ
ի յարկս Քո:

Սրկ – Մտից առաջի սեղանոյ Աստուծոյ,
առ Աստուած, որ ուրախ առնէ
զմանկութիւն իմ:

Քհ – Խոստովան եղէց Քեզ
օրհնութեամբ, Աստուած Աստուած իմ:

Սրկ – Արդ ընդէ՞ր տրտում ես, անձն
իմ, կամ ընդէ՞ր խռովես զիս, յուսա՛
առ Աստուած, խոստովանեա՛ Նմա,
փրկիչ երեսաց իմոց Աստուած է:

Քհ – Փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն
Սրբոյ:

Քարոզ Ի Յարկի Սրբութեան

Սրկ – Այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս
յաւիտենից. ամէն:

Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր
աղաչեսցուք. Օրհնեսցո՛ւք զամենակալն
Աստուած, զՀայր Տեառն մերոյ
Յիսուսի Քրիստոսի, որ արժանի արար
զմեզ կալ ի տեղւոյ փառաբանութեան
եւ երգել զերգս հոգեւորս. ամենակալ
Տէր Աստուած մեր կեցուցէ եւ
ողորմեսցի:

Աղօթք Ի Յարկի Սրբութեան

ՔՀ – Ի յարկի Քում սրբութեան եւ ի տեղւոջ փառաբանութեան, հրեշտակաց բնակարանիս եւ մարդկան քաւարանիս, առաջի աստուածընկալ եւ պայծառացեալ սուրբ նշանացս եւ սուրբ սեղանոյս խոնարհեալ երկիրւդիւ երկիրպագանեմք. զսուրբ զհրաշալի եւ զյաղթող զՏէրութիւնդ Քո օրհնեմք եւ փառաւորեմք. եւ Քեզ ընդ երկնային զօրսն մատուցանեմք զօրհնութիւն եւ զփառս ընդ Հօր եւ ընդ Հոգւոյդ Սրբոյ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Յայսմ պահու՝ եթէ եպիսկոպոս լինիցի խորհրդածուն, ածցէ ի վերայ լանջացն զպատուական Եփիորոնն, եւ մատուցեալ առ Ընծայարան Սեղանոյն, եւ ի ծունկս անկեալ առաջի սեղանոյն, յորդահոս արտասուօք լուռ եւ անմոռնջ ասասցէ ի ծածուկ զաղօթս Նարեկացոյն, ձօնեալ առ Սուրբ Հոգին, տնօրինիչ գործոյն:

Իսկ եթէ քահանայ լինիցի խորհրդածուն, ձգի զվարագոյրն. եւ մինչ դպիրք երգեն զմեղեդի աւուր պատշաճի, պատարագիչն ի ներքս վարագոյրին, ի ծածուկ, յորդահոս արտասուօք լռելեան ասասցէ զաղօթս Նարեկացոյն, ձօնեալ առ Սուրբ Հոգին, տնօրինիչ խորհրդոյն:

*ԱՂՕԹՔ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻ ՆԱՐԵԿԱՅԻՈՅՆ
ԲԱՆ ԼԳ ԽԱՏՈՒԱԾ Զ, Է, Ը*

Ամենակալ բարբարո մարդասէր Աստուած բոլորից, յօրինող երեւութից եւ աներեւութից, փրկող եւ հաստատող, խնամող եւ խաղաղարար, Հօր հօր Հոգի՛, հայցեմք բազկատարած մաղթանաց գոչմամբ հեծութեան՝ յանդիման եղեալ Քեզ Ահաւորիդ:

Մատչիմք մեծաւ դողութեամբ, սաստիկ երկիրւդիւ մատուցանել նախ զբանականս զայս պատարագ՝ Քում անգնին զօրութեանդ, իբր Աթոռակցի, Փառակցի եւ Արարչակցի հայրենի անկապուտ պատուոյդ, եւ քննողի ծածկութեան խորոց խորհրդոց ամենակատար կամաց Հօրդ էմմանուէլի՛ զՔեզ Առաքչի, Փրկչի եւ Կենդանատուրի եւ Արարչի ամենայնի: Ի ձեռն Քո

ծանուցաւ մեզ երրեակ անձնաւորութիւն միասնական Աստուածութեանդ, Յորոց մի եւ Դու ճանաչիս անհաս: Քեւ եւ ի ձեռն Քո առաջինքն նահապետական տոհմին շառաւիղք՝ տեսանողք անուանակոչեալք, զանցեալսն եւ զգալոցսն, զեղեալսն եւ զոչ գոյացեալսն անստուերաբար բարբառով բանի վերապատմեցին:

Հոգի Աստուծոյ քարոզեալ զՔեզ Մովսիսի, որ ի գնալն Քո ի վերայ ջրոցն, անպարագիր զօրութիւն, ասեղ չըջարկութեամբ տածողականաւ, թեւապարփակ պաշտպանողօրէն գլթասիրեալ ի ծնունդս նորոգս՝ զաւագանին խորհուրդ ծանուցեր: Յոր կերպարան օրինակութեան նախ քան զկառուցանել զլոյծդ մածուած վերջնում վարագուրիդ՝ յօրինեցեր կարող տիրապէս զբովանդակ բնութիւնս ամենից բնաւից բոլորից գոյից ամենայն էից՝ յանէից: Քեւ ստեղծանին ի նորոգութիւն յարութեան ամենայն եղեալքս առ ի Քէն՝ յայնմ ժամանակի, որ է օր վերջին այսմ կենցաղի, եւ օր առաջին երկրին կենդանեաց: Քեզ հնազանդեցաւ միութեամբ կամացն որպէս Հօրն Իւրում ազգակիցն Քո՝ էակիցն Հօր՝ անդրանիկն Որդի մերովս կերպիւ. զՔեզ աւետարանեաց ճշմարիտ Աստուած հաւասար եւ համագոյ Հօր Իւր հօրի, եւ զառ ի Քեզ հայհոյութիւնն անքաւելի քարոզեաց, եւ իբր զաստուածամարտիցն զՔո հետեւոցն չարաբանական բերանս կարկեաց եւ զիւրն չնորհեաց Արդարն եւ Անարատն՝ Գտիչն ամենայնի, որ վասն մեղաց մերոց մատնեցաւ, եւ յարեաւ վասն զմեզ արդարացուցանելոյ: Նմա փառք ի ձեռն Քո, եւ Քեզ բարբառութիւն ընդ Հօր ամենակալի, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Դարձեալ կրկնեցից ի նոյն կարգ բանի, մինչեւ վստահութիւն վերահայեցողութեան լուսոյ՝ հրաշապէս յայտնեսցի, ազդեալ աւետարանել վերստին զկրկին գիտալաղութիւն:

Աղաչեմք եւ աղերսեմք արտասուելից հառաչմամբ յամենայն անձնէ զփառաւորեալ արարչութիւնդ՝ անեղծ եւ անստեղծ անժամանակ Հոգւոյդ զթաժի, որ բարեխօսդ ես վասն մեր յանմուռնէ հեծութիւնս՝ առ ողորմածդ Հայր, որ զսուրբսն պահես, եւ զմեղուցեալսն մաքրես եւ տաճարս կազմես կենդանի եւ կեցուցիչ կամաց բարձեալդ Հօր: Արդ, ազատեա՛ զմեզ յամենայն անմաքուր գործոց, որ ո՛չ է հաճոյ Քումդ բնակութեան. եւ մի՛ չիջցին առ ի մէջ լուսոյդ շնորհաց փայլմունք ի տեսականացս աչաց իմաստից. վասն զի զՔեզ ուսաք միանալ ի մեզ ի ձեռն աղօթից եւ ընտիր վարուց խնկելոց:

Եւ քանզի մինդ յերրորդութենէդ պատարագի, եւ միւսդ ընդունի՝ հաճեալ ընդ մեզ հաշտարար արեամբ Անդրանիկի Իւրոյ. իսկ Դու ընկալցիս զմեր պաղատանս, եւ յարդարեսցես զմեզ օթեալսն պատուականս ամենայն պատրաստութեամբ ի վայելումն ճաշակման երկնաւոր Գառինդ, առանց պատժոց դատապարտութեան՝ ընդունել զայս անմահացուցիչ մանանայս կենաց նորոյ փրկութեան:

Եւ հալեսցի ի հրոյս յասմանէ գայթակղութիւնս մեր, որպէս մարգարէին կենդանախարոյկ կայծակամբն՝ ի ձեռն ունեւեացն մատուցման, զի յամենայնի Քոյդ քարոզեսցի գթութիւն, որպէս Որդւովդ Աստուծոյ՝ Հօր քաղցրութիւն, որ զանառակ որդին մերձեցոյց ի հայրենի ժառանգութիւնն, եւ զպոռնիկսն յառաջեցոյց յերկնային արքայութիւնն՝ արդարոցն երանութեան:

Այո՛, այո՛, եւ ես մի եմ ի նոցանէ. եւ զիս ընկա՛լ ընդ նոսին իբր մարդասիրութեան կարօտեալ մեծի, շնորհօք Քո ապրեալ, զարեամբ Քրիստոսի ստացեալս: Զի յայսմ ամենայնի՝ յամենայնի ծանիցի Քո Աստուածութիւնդ՝ ընդ Հօր

փառաւորեալ համապատուաբար ի մի կամս՝ եւ ի մի իշխանութիւն գովութեան:

Եթե պատարագիչն եպիսկոպոս լինիցի, յաւարտ աղօթիս, սարկաւագն ձայնեցէ:

Սրկ – Օրհնեա՛, տէր:

Եպիսկոպոսն – **(ի ձայն) Զի Քո՛ է** գթութիւն եւ կարողութիւն եւ մարդասիրութիւն, զօրութիւն եւ փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Եթե պատարագիչն եպիսկոպոս լինիցի, դպիրք եղանակեն «զԸնտրեալն» մինչ եպիսկոպոսն ասէ զաղօթս առ Սուրբ Հոգին ի ծածուկ, եւ ապա ձգեն զվարագոյրն եւ դպիրքն եղանակեցեն զմեղեղին ըստ պատշաճ աւուրն, մինչ պատարագիչն արկանէ սպասս խորհրդոյն:

Իսկ եթե խորհրդածուն քահանայ լինիցի, ձգեսցեն զվարագոյրն եւ դպիրքն եղանակեցեն զմեղեղին ըստ պատշաճ աւուրն, մինչ պատարագիչն արկանէ սպասս խորհրդոյն:

Երգ նախ քան զՄեղեղին

Դպ – Ընտրեալդ յԱստուծոյ, ո՛վ երջանիկ սուրբ քահանայ: Նմանեալ Ահարոնի եւ Մովսէսի մարգարէին, այնմ, որ զգեստուցն էր յօրինող, զոր Ահարոն միշտ զգենոյր:

Յօրինէր զպատմութեանն, զոր ի չորից կազմեալ նիւթոց. ի կարմրոյ, ի կապուտոյ, ի բեհեզոյ, ի ծիրանոյ: Թեւ զթեւն յօրինէր, կարգն առաջին էր կարկեհան: Եւ օծումն զրապանին շուրջանակի բոլորաչէն: Եւ յընթացս գարշապարին հնչէր երկիր, ցնծայր խորանն: Արդ ի նոյն նմանութեան Քրիստոս զմեր Տէրս յօրինէ:

Յորժամ մտցես ի սուրբ խորանն, անդ յիշեսցես զմեր ննջեցեալսն: Յորժամ առնես զպատարագն, յիշեա՛ եւ զիս զբազմամեղսն, զի եւ մեզ ողորմեսցի ի միւս անգամ իւր գալստեանն:

Հօրն փառք, Որդւոյն պատիւ եւ Սուրբ Հոգւոյն այժմ յաւիտեան, յաւիտեանս

յաւիտենից Քրիստոս օրհնեալ ի համայնից:

4. ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ՆՇԽԱՐԻ

Պատարագիչն յարուցեալ գայ առ ընծայարան սեղանոյն եւ նախասարկաւագն մատուցէ գնշխարն ասելով:

Սրկ –(ի ցած) Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղաչեսցուք: Ընկա՛լ, կեցո՛ր եւ ողորմեա:

Ձոր առեալ քահանայն ի ձեռս, խաչակնքեսցէ ի վերայ նշխարին եւ ասասցէ:

Քհ –(ի ցած) Օրհնութիւն եւ փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Բանք Առաջադրութեան

Եւ նշխարն դիցէ ի մաղզմայն ասելով:

Քհ –(ի ցած) Յիշատակ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի: Որ բազմեալ հանգչի յանարուեստ աթոռ. զմահ խաչի յանձն էառ վասն ազգի մարդկան. +օրհնեցէ՛ք, գովեցէ՛ք եւ բարձր արարէ՛ք զնա յաւիտեան:

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ԳԻՆԻՈՅ

Ապա մատուցէ նախասարկաւագն զգինին ասելով:

Սրկ –(ի ցած) Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղաչեսցուք: Ընկա՛լ, կեցո՛ր եւ ողորմեա:

Ձոր առեալ քահանայն, խաչակնքեսցէ ի վերայ գինւոյն եւ ասասցէ:

Քհ –(ի ցած) Օրհնութիւն եւ փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Եւ հեղցէ զգինին խաչանիշ ի սկիին ասելով:

Քհ –(ի ցած) Յաղագս յիշատակի փրկագործ տնօրէնութեան Տեառն Աստուծոյ եւ Փրկչին մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի: Որ ի կողահոս արեան աղբերէն նորոգեցան արարածք եւ անմահացան. +օրհնեցէ՛ք, գովեցէ՛ք եւ բարձր արարէ՛ք զնա յաւիտեան:

Աղօթք Առաջադրութեան

Առեալ քահանային ի ձեռս զմաղզմայն հանդերձ նշխարաւն՝ ասասցէ ի ծածուկ զաղօթս Յովհաննու Ոսկերերանին:

Քհ –(ի ծածուկ) Տէր Աստուած մեր, որ զերկնաւոր Հացդ՝ զՏէրն մեր Յիսուս Քրիստոս զկերակուրդ ամենայն աշխարհի՝ առաքեցեր Փրկիչ եւ Կեցուցիչ եւ Բարերար՝ օրհնել եւ սրբել զմեզ. Ինքնին Դու, Տէ՛ր, +օրհնեա՛ եւ այժմ զառաջադրութիւնս զայս: (Դիցէ զմաղզմայն հանդերձ նշխարաւ ի վերայ սկիին ասելով:) Ընկա՛լ զսա յերկնային Քո սեղանդ: Յիշեա՛ որպէս բարերար եւ մարդասէր զմատուցողս եւ վասն որոց մատուցանի: Եւ զմեզ անդատապարտ պահեա՛ ի քահանայազործութիւն աստուածային խորհրդոց Քոց. զի սուրբ եւ փառաւոր է ամենապատիւ մեծ վայելչութիւն փառացդ Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյդ Սրբոյ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Սաղմոս Առաջադրութեան

Եւ սքողեսցէ քահանայն զսկիին՝ ասելով ընդ սարկաւագին տուն առ տուն սաղմոս ԴԲ:

Քհ –Ալէլուիա, ալէլուիա. Տէր թագաւորեաց՝ վայելչութիւն զգեցաւ, զգեցաւ Տէր զօրութիւն՝ ընդ մէջ Իւր ածաւ:

Սրկ –Հաստատեաց զաշխարհ զի մի՛ սասանեսցի. պատրաստ է աթոռ Քո ի սկզբանէ, յաւիտեանս Դու ես:

Քհ –Ամբարձան զետք, Տէր, եւ ամբարձին զետք զձայնս իւրեանց, յարիցեն զետք ի գնացս իւրեանց:

Սրկ –Ի ձայնէ ջուրց բազմաց, սքանչելի եղեն զբօսանք ծովու:

Քհ –Սքանչելի ես Դու, Տէր, ի բարձունս, վկայութեանց Քոց մեք յոյժ հաւատացաք:

Սրկ –Տան Քում վայելէ սրբութիւն, Տէր, ընդ երկայն աւուրս:

Քհ –Փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ:

Սրկ –Այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Բանք Աւետման
Մարկաւագն մեղմ ձայնիւ. երիցս:
Սրկ –Օրհնեա՛, տէր:

Քահանայն երիցս խաչակնքեսցէ ի վերայ սկիռն
ասելով:

**Քհ –Հոգին Սուրբ + եկեսցէ ի քեզ. եւ
զօրութիւն Բարձրելոյն հովանի լիցի ի
վերայ քոյ:**

Եւ դպիրքն եղանակեսցեն Մեղեդի ըստ պատշաճի
աւուրն:

Բ. ՊԱՇՏՈՆ ՃԱՇՈՒ

1. ԽՆԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

Աղօթք Խնկարկութեան

Նախասարկաւագն բերցէ զբուրվառն, եւ
քահանայն արկցէ զխունկ եւ առ սկիռն խնկարկելով
ասասցէ:

**Քհ –(ի ծածուկ) Խունկ մատուցանեմ
առաջի Քո, Քրիստոս, բուրումն
հոգեւորական: Ընկա՛լ ի սուրբ,
յերկնային եւ յիմանալի Քո
մատուցարանդ ի հոտ անուշից:
Առաքեա՛ առ մեզ փոխարէն զչնորհս եւ
զպարգեւս Հոգւոյդ Սրբոյ. եւ Քեզ
մատուցանեմք զփառս ընդ Հօր եւ ընդ
Հոգւոյդ Սրբոյ. այժմ եւ միշտ եւ
յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:**

Բացցի վարագոյրն, եւ դպիրք սկսանիցին
զշարական խնկոցն «Բարեխօսութեամբ». մինչ
նոքա երգեն, քահանայն առաջի իւր ունելով
զնախասարկաւագն, որ ունիցի խաչ եւ մոմ ի
ձեռնն, շուրջ դարձցի զսուրբ սեղանովն, եւ եկեալ
խնկարկեսցէ առաջի սեղանոյն, եւ իջցէ ի վայր ընդ
հիւսիսային աստիճանս բեմին, եւ քոցակիրքն
զկնի նորա, եւ խնկարկեալ որոց իցեն ի դասու՝ ելցէ
ի բեմն ընդ հարաւային աստիճանս:

Իսկ եթէ թափօր լինիցի, դպիրքն երգելով
«զԲարեխօսութեամբն» մտցեն ի մէջ ժողովրդեան ի
հիւսիսոյ կողմանէ, եւ քահանայն հանդերձ
սարկաւագօր զկնի նոցա խնկարկելով առ
ժողովուրդն շուրջանակի, մինչեւ եկեալ մտցեն ի
ձախակողման դասն. նախասարկաւագն կացցէ
առաջի բեմին, եւ քահանայն հանդերձ քոցակորօք

ելցէ ի վեր ընդ հարաւային աստիճանս, եւ
խնկարկեալ երկրպագեսցէ սուրբ սեղանոյն:
Մարկաւագն առեալ զբուրվառն ի քահանայէն,
տացէ նախասարկաւագին որ կայ առաջի բեմին
յատեանն, եւ առեալ ի նմանէ զխաչն դիցէ
յաստիճան սեղանոյն:

Շարական խնկարկութեան

Յայս յարկ նուիրանաց ուխտի Տեառն
տաճարիս, ժողովեալքս աստանօր ի
խորհուրդ պաշտման պաղատանաց
առաջիկայ սուրբ պատարագիս, խնկօք
անուշիւք խումբ առեալ պարեմք ի
վերնայարկ սրահս խորանիս:

Ուղղութեամբ ընկա՛լ զաղօթս մեր,
որպէս բուրումն անուշահոտ խնկոց,
տաշխից եւ կինամոնաց, եւ
զմատուցողքս պահեա՛ սրբութեամբ
միշտ եւ հանապազ Քեզ սպասաւորել:

Բարեխօսութեամբ մօր Քոյ եւ կուսի,
ընկա՛լ զաղաչանս Քոց պաշտօնէից. որ
զերագոյն քան զերկինս
պայծառացուցեր սուրբ զեկեղեցի
արեամբ Քո, Քրիստոս, եւ ըստ
երկնայնոցն կարգեցեր ի սմա զդասս
առաքելոց եւ մարգարէից, սուրբ
վարդապետաց:

Այսօր ժողովեալ դասք քահանայից,
սարկաւագաց, դպրաց եւ կղերիկոսաց,
խունկ մատուցանեմք առաջի Քո Տէ՛ր,
յօրինակ ըստ հնումն Զաքարիայ:
Ընկա՛լ առ ի մէնջ զխնկանուէր
մաղթանս, որպէս զպատարագն Աբելի,
զՆոյի եւ զԱբրահամու:

Բարեխօսութեամբ վերին Քո զօրացդ
միշտ անշարժ պահեա՛ զաթոռ
Հայկազնեայս:

Շարական Եկեղեցւոյ

Խնդա՛ յոյժ դուստր լուսոյ, մայր սուրբ
կաթուղիկէ, մանկամբք քո Սիոն:

Զարդարեալ պճնեա՛ հարսն պանծալի,
երկնանման լուսաճեմ խորան, զի
օծեալն Աստուած էնն ի յէնն
անծախապէս ի Քեզ միշտ պատարագի

Հօր ի հաշտութիւն, մեզ ի քառութիւն
բաշխէ զմարմին եւ զարիւն իւր սուրբ
վասն իւր կատարման սուրբ
տնօրէնութեանն, չնորհէ զթողութիւն
կանգնողի տաճարիս:

Շարական Աստուածածնի

Ջանապական կոյսն Մարիամ
Աստուածածին խոստովանի Սուրբ
Եկեղեցի. Ուստի տուաւ հացն
անմահութեան եւ բաժակ մեզ
ուրախարար. տո՛ւք օրհնութիւն նմա
հոգեւոր երգով:

2. ՄԿԻԶԲՆ (ԵՐԵՆԱՅԻՅ ՊԱՏԱՐԱԳ)

Օրհնութիւն Սկզբան

Յաւարտ շարականի խնկոցն ասացէ՛
նախասարկաւագն:

Սրկ – Օրհնեա՛, տէ՛ր:

Քհ – (ի ձայն) Օրհնեալ
Թագաւորութիւնն Հօր եւ Որդւոյ եւ
Հոգւոյն Սրբոյ, այժմ եւ միշտ եւ
յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Ժամամուտ

Դպիրքն ասացեն ժամամուտ ըստ պատշաճի
աւուրն:

Դպ – Միածին Որդի եւ Բանդ
Աստուած եւ անմահ էութիւն, որ
յանձն առեր մարմնանալ ի սրբուհւոյ
Աստուածածնէն եւ ի միշտ Կուսէն:
Անփոփոխելիդ, մարդ եղեալ խաչեցար
Քրիստոս Աստուած մեր. մահուամբ
զմահ կոխեցեր. մինդ ի Սրբոյ
Երրորդութենէն, փառաւորակից ընդ
Հօր եւ Սրբոյ Հոգւոյն, կեցո՛ւ զմեզ:

Սրկ – Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր
աղաչեսցուք. ընկա՛լ, կեցո՛ւ եւ
ողորմեա՛: Օրհնեա՛, տէ՛ր:

Քհ – Օրհնութիւն եւ փառք Հօր եւ
Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. այժմ եւ
միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

+ *Խաղաղութիւն ամենեցուն:*

Դպ – Եւ ընդ հոգւոյդ քում:

Սրկ – Աստուծոյ երկիրպագեսցուք:

Դպ – Առաջի Քո Տէր:

Նախասարկաւագն ելցէ ի վեր ի բեմն:

Աղօթք Առաջին Կցութիւն

Քհ – (ի ձայն) Տէր Աստուած մեր, որոյ
կարողութիւնդ անքննին է եւ փառքդ՝
անհասանելի: Որոյ ողորմութիւնդ
անչափ է եւ գթութիւնդ՝ անբաւ: Դու
ըստ առատ մարդասիրութեանդ Քում,
նայեա՛ց ի ժողովուրդս Քո եւ ի
տաճարս յայս սուրբ:

Եւ արա՛ւ ընդ մեզ եւ ընդ աղօթակիցս
մեր՝ առատապէս զողորմութիւն Քո եւ
զգթութիւն: Զի Քեզ վայելէ փառք,
իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ
միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Ճաշու Սաղմոս

Եւ ասացեն դպիրքն սաղմոս Ճաշու եւ զշարական
Ճաշու ըստ աւուր պատշաճի:

Դպ 1 (կցուրդ) – Տէր Թագաւորեաց՝
վայելչութիւն զգեցաւ, զգեցաւ Տէր
զօրութիւն՝ ընդ մէջ իւր ածաւ:
Դպ 2 (փոխ) – Հաստատեաց զաշխարհ
զի մի սասանեսցի:

Ճաշու Շարական

ԶԹագաւորն փառաց Քրիստոս, որ
վասն մեր մարմնացաւ ի սրբոյ Կուսէն
եւ խաչի համբերելով՝ միաբանութեամբ
երգով բարբառնեսցուք:

Որ զԹաղումն երեքօրեայ յանձն էառ
յարուցեալ ի մեռելոց իշխանութեամբ՝
միաբանութեամբ երգով
բարբառնեսցուք:

Կարողապէս զգրունս դժոխոց
խորտակեաց, եկեղեցւոյ իւրում զգեցոյց
զմեծ վայելչութիւն, միաբանութեամբ
երգով բարբառնեսցուք:

Եւ մինչ նոքա երգեն, քահանայն ասացէ՛ զաղօթս:

Աղօթք երկրորդ կցութիւն

Քհ – (ի ծածուկ) Տէր Աստուած մեր,
կեցո՛ւ զժողովուրդս Քո, եւ օրհնեա՛
զժառանգութիւնս Քո. զլրումն
եկեղեցւոյ Քո պահեա՛, սրբեա՛ զսոսա,

որք ողջունեցին սիրով զվայելչութիւն տան Քո: Դու զմեզ փառաւորեա՛սստուածային զօրութեամբ Քով, եւ մի՛ թողուր զյուսացեալսս ի Քեզ: Զի Քո է կարողութիւն եւ զօրութիւն եւ փառք յաւիտեանս. ամէն:

+ Խաղաղութիւն ամենեցուն:

Աղօթք երրորդ կցուրդի

Որ հասարակաց զայս եւ միաձայն մեզ ամենեցուն ուսուցեր աղօթել, եւ զերկուց եւ զերից միաձայնելոց յանուն Քո զխնդրուածս պարգեւել խոստացար: Դու եւ այժմ զծառայից Քոց զխնդրուածս առ ի յօգուտն կատարեա՛ս, շնորհելով մեզ յայսմ յաւիտենիս զգիտութիւն Քումդ ճշմարտութեան, եւ ի հանդերձեալն զկեանսն յաւիտենականս պարգեւելով: Զի բարերար եւ մարդասէր ես Աստուած, եւ Քեզ վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

3. ՍՈՒՏՔ ՃԱՇՈՒ

Աղօթք Ճաշու Մտից

Եւ ի վերջին տան շարականին քահանայն երկրպագելով սեղանոյն առջէ զսուրբ Աւետարանն ի ձեռս, եւ ասացէ զաղօթս զայս:

Քհ – (ի ծածուկ) Տէր Աստուած մեր, որ կարգեցեր յերկինս զդասս եւ զզինուորութիւնս հրեշտակաց եւ հրեշտակապետաց ի սպասաւորութիւն փառաց Քոց: Արա՛ այժմ ընդ մոլտս մեր մտանել եւ սրբոց հրեշտակաց եւ լինել պաշտօնակից մեզ եւ փառաբանակից Քում բարերարութեանդ:

**Սրկ – Օրհնեա՛ս, տէր:*

Քհ – (ի ձայն) Զի Քո՛ է կարողութիւն եւ զօրութիւն, եւ փառք յաւիտեանս. ամէն:

(Եւ համբուրեացն զսեղանն):

Իսկ քահանայն համբուրելով զսուրբ աւետարանն տացէ սարկաւագին. որ բարձրացուցեալ

վերաբերեցէ շուրջ զսեղանովն ի հիւսիսոյ ընդ հարաւ:

Սրկ – Պաշխուտմէ՛:

Երեքսրբեանն

Դպ – Սուրբ Աստուած, Սուրբ եւ հօր, Սուրբ եւ անմահ, որ յարեար ի մեռելոց, ողորմեա՛ մեզ: (երիցս կրկնեա)

Աղօթք Երեքսրբեանին

Եւ ի վերաբերելն քահանայն ասացէ զաղօթս:

Քհ – (ի ծածուկ) Աստուած Սուրբ, որ ի սուրբս հանգուցեալ ես, եւ երեքսրբեան ձայնիւ սերովբէք զովեն զՔեզ եւ քերովբէք փառաբանեն, եւ ամենայն երկնային զօրութիւնք Քեզ երկիրպագանեն: Որ ի չգոյէ ի գոյ ածեր զամենայն արարածս, որ արարեր զմարդն ըստ պատկերի Քում եւ նմանութեան, եւ ամենայն շնորհիւ Քով զնա զարդարեցեր եւ ուսուցեր խնդրել զիմաստութիւն եւ զզգօնութիւն: Եւ ո՛չ անտես արարեր զմեղուցեալն, այլ եղեր ի վերայ նորա ապաշխարութիւն փրկութեան: Որ արժանի արարեր զմեզ զնուաստացեալ եւ զանարժան ծառայսս Քո ի ժամուս յայսմիկ, կալ առաջի փառաց սրբութեան սեղանոյ Քո, եւ զօրինաւոր երկրպագութիւն եւ զփառաբանութիւն մատուցանել Քեզ:

Դու Տէր, ընկա՛լ ի բերանոյ մեղաւորացս զերեքսրբեան օրհնութիւնս, եւ պահեա՛ զմեզ Քոյին քաղցրութեամբդ: Թո՛ղ մեզ զամենայն յանցանս մեր զկամայ եւ զակամայ: Սրբեա՛ զհոգի, զմիտս եւ զմարմինս մեր եւ շնորհեա՛ ի սրբութեան պաշտել զՔեզ զամենայն աւուրս կենաց մերոց, բարեխօսութեամբ սրբուհւոյ Աստուածածնին եւ ամենայն սրբոց Քոց, որք յաւիտենից Քեզ բարեհաճոյացան:

Զի սուրբ ես Տէր Աստուած մեր, եւ Քեզ վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Քարոզ Մեծ Ճաշու

*Եւ ի կատարել երեքսրբենոյն եւ աղօթիցն՝
սարկաւագն քարոզեցէ:*

*Սրկ – (ի ձայն) Եւ եւս խաղաղութեան
զՏէր աղաչեսցուք:*

Դպ – Տէ՛ր, ողորմեա՛:

*Սրկ – Վասն խաղաղութեան ամենայն
աշխարհի եւ հաստատութեան սրբոյ
եկեղեցւոյ, զՏէր աղաչեսցուք:*

Դպ – Տէ՛ր, ողորմեա՛:

*Սրկ – Վասն ամենայն սուրբ եւ
ուղղափառ եպիսկոպոսաց, զՏէր
աղաչեսցուք:*

Դպ – Տէ՛ր, ողորմեա՛:

*Սրկ – Վասն Հայրապետին մերոյ Տեառն
Տեառն (այս անուն) սրբազնագոյն
Կաթողիկոսին կենաց եւ փրկութեան
հոգւոյ նորին, զՏէր աղաչեսցուք:*

Դպ – Տէ՛ր, ողորմեա՛:

**Սրկ – Վասն վարդապետաց,
քահանայից, սարկաւագաց, դպրաց եւ
ամենայն ուխտի մանկանց եկեղեցւոյ,
զՏէր աղաչեսցուք:*

Դպ – Տէ՛ր, ողորմեա՛:

**Սրկ – Վասն բարեպաշտ թագաւորաց
եւ աստուածասէր իշխանաց,
զօրավարաց եւ զօրաց նոցին, զՏէր
աղաչեսցուք:*

Դպ – Տէ՛ր, ողորմեա՛:

**Սրկ – Վասն հոգւոցն հանգուցելոց,
որք ճշմարիտ եւ ուղիղ հաւատով ի
Քրիստոս ննջեցին, զՏէր աղաչեսցուք:*

Դպ – Յիշեա, Տէ՛ր, եւ ողորմեա՛:

**Սրկ – Եւ եւս միաբան վասն ճշմարիտ
եւ սուրբ հաւատոյս մերոյ, զՏէր
աղաչեսցուք:*

Դպ – Տէ՛ր, ողորմեա՛:

**Սրկ – Զանձինս մեր եւ զմիմեանս
Տեառն Աստուծոյ ամենակալին յանձն
արասցուք:*

Դպ – Քեզ Տեառնդ յանձն եղիցուք:

**Սրկ – Ողորմեա՛ց մեզ, Տէր Աստուած
մեր, ըստ մեծի ողորմութեան Քում.
սասացուք ամենեքեան
միաբանութեամբ:*

*Դպ – Տէր ողորմեա՛, Տէր ողորմեա՛,
Տէր ողորմեա՛:*

Աղօթք Բազկատարած

*Եւ մինչ սարկաւագն քարոզէ, պատարագիչն
բազկատարած ասացէ զաղօթս:*

*Քհ – (ի ծածուկ) Տէր Աստուած մեր,
զբազկատարած զաղաչանս ծառայից
Քոց վերընկալցիս եւ ողորմեսցիս ըստ
մեծի ողորմութեան Քում: Զգթութիւն
Քո առաքեա՛ ի վերայ մեր եւ ամենայն
ժողովրդեանս, որք ակն ունին առ ի
Քէն առատ ողորմութեանդ:*

Սրկ – Օրհնեա՛, տէր:

*Քհ – (ի ձայն) Զի ողորմած եւ
մարդասէր ես Աստուած գոլով, եւ Քեզ
վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ
պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս
յաւիտենից. ամէն:*

4. ԸՆԹԵՐՅՈՒԱԾՔ ՃԱՇՈՒ

*Յետ այսորիկ պատարագիչն, եթէ իցէ եպիսկոպոս
եւ առաջնորդ վիճակի, երկրպագեցէ սեղանոյն եւ
եկեալ բազմեսցի յաթոռն: Դպիրք ըստ խորհրդոյ
աւուրն ընթերցցին Սաղմոս Ճաշու, եւ զգիրս
զմարգարէականս, ապա ասացեն զՄեսեդի ըստ
պատշաճ աւուրն եւ ընթերցին զառաքելական
զգիրս: Զկնի Ալիւիա ըստ ցուցանելոյ*

ընթերցումն էլ աւարտմանն սարկաւազն
ձայնեցէ:

Սրկ – [Ալէլուիա], Օրթի (ոսքի):

Պատարագիչն դարձցի եւ խաչակնքեցէ ի վերայ
ժողովրդեանն ասելով:

ՔՀ –+ Խաղաղութիւն ամենեցուն:

Դպ –Եւ ընդ հոգւոյդ քում:

Սրկ –Երկիւղածութեամբ լուարուք:

Սարկաւազն դառնալով առ ժողովուրդն:

Սրկ –Սրբոյ Աւետարանիս Յիսուսի
Քրիստոսի որ ըստ...

Դպ – Փա՛ռք Քեզ Տէր Աստուած մեր:

Սրկ –Պռօսխոմէ:

Դպ –Ասէ Աստուած:

Սարկաւազն ընթերցցի զԱւետարանն սուրբ, եւ
յաւարտմանն, դպիրք ասացեն եղանակաւ:

Դպ –Փա՛ռք Քեզ, Տէր Աստուած մեր:

5. ՀԱՆԳԱՆԱԿ ՀԱՒԱՏՈՅ

Նիկիական Դաւանութիւն

Սարկաւազն դարձցի յարեւելս եւ բարձրացուցեալ ի
վեր զսուրբ աւետարանն, ասացէ զՆիկիական
դաւանութիւնն:

Հաւատամք ի մի Աստուած ի Հայրն
ամենակալ, յԱրարիչն երկնի եւ երկրի,
երեւելեաց եւ աներեւութից:

Եւ ի մի Տէր Յիսուս Քրիստոս՝ յՈրդին
Աստուծոյ, ծնեալն յԱստուծոյ Հօրէ
միածին, այսինքն յեութենէ Հօր:

Աստուած յԱստուծոյ, Լոյս ի Լուսոյ,
Աստուած ճշմարիտ յԱստուծոյ
ճշմարտէ, ծնունդ եւ ո՛չ արարած:

Նոյն Ինքն ի բնութենէ Հօր, Որով
ամենայն ինչ եղեւ յերկինս եւ ի վերայ
երկրի, երեւելիք եւ աներեւոյթք:

Որ յաղազս մեր մարդկան եւ վասն
մերոյ փրկութեան իջեալ յերկնից՝
մարմնացաւ, մարդացաւ, ծնաւ
կառարելապէս ի Մարիամայ սրբոյ
կուսէն Հոգւովն Սրբով:

Որով էառ զմարմին, զհոգի եւ զմիտ,
եւ զամենայն որ ինչ է ի մարդ,
ճշմարտապէս եւ ո՛չ կարծեօք:

Չարչարեալ, խաչեալ, թաղեալ, յերրորդ
աւուր յարուցեալ. ելեալ ի յերկինս
նովին մարմնովն՝ նստաւ ընդ աջմէ
Հօր:

Գալոց է նովին մարմնովն եւ փառօք
Հօր ի դատել զկենդանիս եւ զմեռեալս,
Որոյ թագաւորութեանն ո՛չ գոյ
վախճան:

Հաւատամք եւ ի Սուրբ Հոգին, յանդն
եւ ի կառարեալն, որ խօսեցաւ յօրէնս
եւ ի մարգարէս եւ յաւետարանս:

Որ էջն ի Յորդանան, քարոզեաց
զառաքեալսն եւ բնակեցաւ ի սուրբսն:

Հաւատամք եւ ի մի միայն
Ընդհանրական եւ Առաքելական Սուրբ
Եկեղեցի:

Ի մի մկրտութիւն, յապաշխարութիւն,
ի քաւութիւն եւ ի թողութիւն մեղաց:

Ի յարութիւն մեռելոց. ի դատաստանն
յաւիտենից հոգւոց եւ մարմնոց.
յարքայութիւնն երկնից, եւ ի կեանս
յաւիտենականս:

Նգովք

Սրկ – Իսկ որք ասեն՝ էր երբեմն,
յորժամ ո՛չ էր Որդին, կամ էր երբեմն,
յորժամ ո՛չ էր Սուրբ Հոգին. կամ թէ՛
յոչէից եղեն, կամ յայլմէ էութենէ ասեն
լինել զՈրդին Աստուծոյ եւ կամ
զՍուրբ Հոգին, եւ թէ՛ փոփոխելիք են
կամ այլալիք, զայնպիսիսն նգովէ
Կաթողիկէ եւ Առաքելական Սուրբ
Եկեղեցի:

**Սրկ – Օրհնեա՛, տէր:*

*Փառատրութիւն զկնի Հանգանակին
Քահանան համբուրեցէ զԱւետարանն եւ ասացէ ի
ձայն զասացեալն սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչի:*

*ՔՀ – Իսկ մեք փառաւորեսցուք, որ
յառաջ քան զյաւիտեանս,
երկիրպագանելով Սրբոյ
Երրորդութեանն եւ միոյ
Աստուածութեանն Հօր եւ Որդւոյ եւ
Հոգւոյն Սրբոյ, այժմ եւ միշտ եւ
յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:*

6. ԱՂՕԹՔ ԶԿՆԻ ԸՆԹԵՐՅՈՒԱԾՈՑ

Քարոզ զկնի Ընթերցուածոց

*Սրկ – Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր
աղաչեսցուք:*

Դպ – Տէ՛ր, ողորմեա:

*Սրկ – Եւ եւս հաւատով աղաչեսցուք եւ
խնդրեսցուք ի Տեառնէ Աստուծոյ եւ ի
Փրկչէն մերմէ Յիսուսէ Քրիստոսէ ի
ժամուս պաշտաման եւ աղօթից, զի
արժանի ընդունելութեան արասցէ,
լուիցէ Տէր ձայնի աղաչանաց մերոց,
ընկալցի զխնդրուածս սրտից մերոց,
թողցէ գյանցանս մեր, ողորմեսցի ի
վերայ մեր: Աղօթք մեր եւ խնդրուածք
յամենայն ժամ մտցեն առաջի մեծի
Տէրութեան Նորա: Եւ Նա տացէ մեզ
միաբան միով հաւատով եւ
արդարութեամբ վաստակել ի գործս
բարիս, զի զողորմութեան զչնորհսն
իւր արասցէ ի վերայ մեր: Տէրն
ամենակալ կեցուցէ եւ ողորմեսցի:*

Դպ – Կեցո՛ւ, Տէր:

**Սրկ – Զժամ սուրբ պատարագիս եւ
զառաջիկայ օրս խաղաղութեամբ
անցուցանել հաւատով՝ ի Տեառնէ
խնդրեսցուք:*

Դպ – Շնորհեա՛, Տէր:

**Սրկ – Զհրեշտակ խաղաղութեան
պահապան անձանց մերոց ի Տեառնէ
խնդրեսցուք:*

Դպ – Շնորհեա՛, Տէր:

**Սրկ – Զքառութիւն եւ զթողութիւն
յանցանաց մերոց ի Տեառնէ
խնդրեսցուք:*

Դպ – Շնորհեա՛, Տէր:

**Սրկ – Զսրբոյ խաչին մեծ եւ կարող
զօրութիւնն յօգնութիւն անձանց մերոց
ի Տեառնէ խնդրեսցուք:*

Դպ – Շնորհեա՛, Տէր:

**Սրկ – Եւ եւս միաբան վասն ճշմարիտ
եւ սուրբ հաւատոյս մերոյ, զՏէր
աղաչեսցուք:*

Դպ – Տէր, ողորմեա:

**Սրկ – Զանձինս մեր եւ զմիմեանս
Տեառն Աստուծոյ ամենակալին յանձն
արասցուք:*

Դպ – Քեզ Տեառնդ յանձն եղիցուք:

**Սրկ – Ողորմեա՛ց մեզ, Տէր Աստուած
մեր, ըստ մեծի ողորմութեան Քում.
ասասցուք ամենեքեան
միաբանութեամբ:*

*Դպ – Տէր ողորմեա՛. Տէր ողորմեա՛.
Տէր ողորմեա՛:*

Աղօթք զկնի Ընթերցուածոց

*Մինչ նոքա երգեն քահանան ասացէ զաղօթս ի
ծածուկ:*

*ՔՀ – (Ի ծածուկ) Տէր մեր եւ Փրկիչ
Յիսուս Քրիստոս, որ մեծդ ես
ողորմութեամբ եւ առատ պարգեւօք
բարերարութեան Քո: Որ Դու Քոյին
կամաւ ի ժամուս յայսմիկ համբերեցեր
չարչարանաց խաչի եւ մահու յաղագս
մեղաց մերոց եւ պարգեւեցեր
առատապէս զպարգեւս Հոգւոյդ Սրբոյ*

երանելի առաքելոցն: Հաղորդս արա՛ եւ
զմեզ, Տէր, աղաչեմք զՔեզ,
աստուածային պարգեւացդ: Թողութեան
մեղաց եւ ընդունելութեան Հոգւոյդ
Սրբոյ:

**Սրկ –Օրհնեա՛, տէր:*

ՔՀ –(ի ձայն) Որպէս զի արժանաւորք
եղիցուք զոհութեամբ փառաւորել զՔեզ
ընդ Հօր եւ Սուրբ Հոգւոյդ, այժմ եւ
միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից: ամէն:
+ Խաղաղութիւն ամենեցուն:

Դպ –Եւ ընդ հոգւոյդ քուս:

Սրկ –Աստուծոյ երկիրպագեսցուք:

Դպ –Առաջի Քո Տէր:

ՔՀ –(ի ձայն) Խաղաղութեամբ Քով
Քրիստոս Փրկիչ մեր, որ ի վեր է քան
զամենայն միտս եւ զբանս, ամրացո՛
զմեզ եւ աներկիւղ պահեա՛ յամենայն
չարէ: Հաւասարեա՛ զմեզ ընդ ճշմարիտ
երկրպագուս Քո, որք հոգւով եւ
ճշմարտութեամբ Քեզ երկիրպագանեն:
Վասն զի Ամենասուրբ Երրորդութեանդ
վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ
պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս
յաւիտենից: ամէն:

Օրհնեալ Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս.
ամէն:

Օրհնութիւն արձակման Ճաշու

Սրկ –Օրհնեա՛, տէր:

ՔՀ –+ Տէր Աստուած օրհնեսցէ
զամենեան:

Դպ –Ամէն:

*Յետ այսօրիկ՝ սարկաւազն վար առնու
զսաղաւարտն պատարագին եւ պատարագին
հանցէ զհողաթափսն, իսկ եթե խորհրդածուն
եպիսկոպոս իցէ ի բաց հանցէ զթագն, զեմփորոնն,
զարտախորակս եւ զհողաթափսն:*

Գ. ԿԱՆՈՆ ՍՐԲՈՅ ՊԱՏԱՐԱԳԻ ՀԱԻԱՏԱՅԵԼՈՅ

1. ՎԵՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ

ա. ՄԵԾ ՍՈՒՏՔ

Արձակումն Երեխայից

*Սրկ –Մի՛ ոք յերախայից, մի՛ ոք ի
թերահաւատից, եւ մի՛ ոք
յապաշխարողաց եւ յանմաքրից
մերձեսցի յաստուածային խորհուրդս:*

Երգ Մեծի Սոփո

Դպ –Մարմին տէրունական եւ արիւն
փրկչական, կայ առաջի, երկնային
զօրութիւնքն յաներեւոյթս երգեն եւ
ասեն անհանգիստ բարբառով. Սո՛ւրբ,
Սո՛ւրբ, Սո՛ւրբ, Տէր զօրութեանց:

Քարոզ Արքասացութեան

*Սրկ –Սաղմոս ասացէք Տեառն
Աստուծոյ մերոյ, դպիրք, ձայնիւ
քաղցրութեամբ զերգս հոգեւորս:*

Արքասացութիւն

*Դպիրք ասեն արքասացութիւն ըստ խորհրդոյ
աւուրն: Կիրակէի, Եկեղեցւոյ, Ծաղկազարդի եւ
հրեշտակից*

Դպ –Հրեշտակային կարգաւորութեամբ
լցեր Աստուած զՔո սուրբ զեկեղեցի:
Հազարք հազարաց հրեշտակապետք կան
առաջի Քո: Եւ բիւրք բիւրոց
հրեշտակք պաշտեն զՔեզ, Տէր, եւ ի
մարդկանէ հաճեցար ընդունիլ
զօրհնութիւն, ձայնիւ խորհրդականաւ:
Սո՛ւրբ, Սո՛ւրբ, Սո՛ւրբ, Տէր
զօրութեանց:

ՎԵՐԱԲԵՐՈՒՄՆ ԸՆԾԱՅԻՅ

*Վերաբերողն նախ խնկարկէ սուրբ սեղանոյն
լռելայն ասելով Սաղմոս Ծ:*

*Վերաբերիչ –Ողորմեա ինձ, Աստուած,
ըստ մեծի ողորմութեան քուս, ըստ*

**բազում գլխերի քուրմ քառեա
զանօրէնութիւնս իմ:**

*Ապա համբուրեալ զսուրբ սեղանն եւ զաջն
պատարագիչին, դառնայ առ ընծայարանն,
յնկարկէ զընծայսն, մինչ ցաւարտիլն սաղմոսին.
ապա տայ բուրվառն սարկաւագին. եւ ինքն
համբուրեալ զԸնծայսն, առեալ վերացուցանէ ի
հիւսիսակողմն լռելեան ասելով.*

**Փոխ նախ քան գործութեանն
Վերաբերիչ – Յարեւու եհար զխորան
իւր եւ ինքն որպէս փեսայ, զի ելանէ
յառազաստէ իւրմէ:**

*Դպ – Եւ ցնծայ Նա որպէս հսկայ
լընթանալ զճանապարհս իւր:*

**Գան յարեւելից կողմ՝ ասէ.
Վերաբերիչ – Ճանապարհ արարէ՛ք
այնմիկ, որ նստի յերկնից երկինս ընդ
արեւելս:**

**Գան հարաւային կողմ՝ ասէ.
Վերաբերիչ – Աստուած ի հարաւոյ
եկեսցէ, եւ Սուրբն՝ ի Փառան լեռնէ:**

***Քրովբէական
*Որք զքրովբէիցն խորհրդաբար
կերպարանիմք.
*Եւ կենդանարար Երրորդութեանն
զերեքսրբեան օրհնութիւնս
մատուցանեմք.
*Չամենայն զկենցաղականս ի բաց
ղնելով զգործս.
*Որպէս զի զթագաւորն ամենեցուն
ընդունիցիմք.
*Եւ զհրէշտակացն հանդիսապէս
ընծայեալ բերեմք զկարգ:**

*Աղօթք Մեծի Մոյից
Իսկ մինչ դպիրքն երգեն քահանայն
խոնարհեցուցեալ զգլուխն առաջի սուրբ սեղանոյն
աղօթեցէ:*

**Քհ – (ի ծածուկ) Ո՛չ ոք արժանի է
յրմբունելոցս մարմնաւոր ախտիւք եւ
ցանկութեամբ մատչիլ ի սեղան Քո՛,
կամ սպասաւորել արքունական փառաց**

**Քոց: Քանզի պաշտել զՔեզ մեծ եւ
ահաւոր երկնաւոր զօրութեանցդ իսկ է:**

*Սակայն վասն անչափ բարերարութեան
Քոյ անպարագրելի Բանդ Հօր եղեր
մարդ, եւ Քահանայապետ մեր
երեւեցար: Եւ իբր Տէր ամենեցուն
այսմ սպասաւորութեան եւ անարիւն
զենման զքահանայութիւն աւանդեցեր
մեզ:*

*Վասն զի Դու ես Տէր Աստուած մեր,
որ տիրես երկնաւորաց եւ երկրաւորաց:
Որ ի վերայ քերովբէական աթոռոյ
բազմիս սերովբէից Տէր եւ Թագաւոր
Իսրայէլի: Որ միայն սուրբ ես եւ ի
սուրբս հանգուցեալ, աղաչեմ զՔեզ
միայն բարերար եւ հեշտալուր, նայեա՛
յիս ի մեղուցեալ եւ յանպիտան ծառայս
Քո: Եւ սրբեա՛ զհոգի եւ զմիտս իմ
յամենայն պղծութենէ չարին: Եւ
բաւականացո՛ զիս զօրութեամբ Սուրբ
Հոգւոյդ, որ զգեցեալ եմ
զքահանայական շնորհ, կալ առաջի
սրբոյ սեղանոյս եւ քահանայագործել
զՔո անարատ մարմինդ եւ
զպատուական արիւնդ:*

*Քեզ խոնարհեցուցեալ զպարանոցս իմ
մաղթեմ. մի՛ դարձուցաներ զերեսս Քո
յինէն եւ մի՛ մերժեր զիս ի ծառայից
Քոց: Այլ արժանի արա՛ մատուցանել
Քեզ զընծայս զայս յինէն ի մեղուցեալ
եւ յանարժան ծառայէս Քումմէ: Վասն
զի Դու ես, որ մատուցանես եւ մատչիս
եւ ընդունիս եւ տաս, Քրիստոս
Աստուած մեր: Եւ Քեզ փառս
մատուցանեմք հանդերձ անսկիզբն Քո
Հարբդ եւ Ամենասուրբ եւ բարերար
Հոգւովդ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս
յաւիտենից. ամէն:*

*Եւ մինչ դպիրքն երգեն զսրբասացութիւնն եւ
պատարագիչն աղօթէ ի ծածուկ. ընծայքն
վերաբերին ի սեղանն: Երբ գան յաստիճան
խորանին. բարձող ահաւոր խորհրդոյն ասացէ
հանդարտութեամբ:*

**Վերաբերիչ – Համբարձէ՛ք, իշխանք,
զերունս ձեր ի վեր, համբարձցին**

դրուճք յաւիտենից, եւ մտցէ Թագաւոր փառաց:

Եւ պատարագողն խնկարկէ եւ հարցանէ:

Քհ - Ո՞վ է Սա, Թագաւոր փառաց, Տէր հզօր զօրութեամբ Իւրով, Տէր կարող ի պատերազմի:

Վերաբերիչ - Համբարձէ՛ք, իշխանք, զդրուճս ձեր ի վեր, համբարձցին զդրուճք յաւիտենից եւ մտցէ Թագաւոր փառաց:

Քհ - Ո՞վ է Սա, Թագաւոր փառաց եւ Տէր զօրութեանց:

Վերաբերիչ - Սա՛ Ինքն է Թագաւոր Փառաց:

Եւ պատարագողն խնկարկելով սեղանոյն եւ սկիոյն, երկրպագէ ահիւ եւ դողութեամբ, ընկալցի զընծայսն ի ձեռաց սարկաւագին, դառնալով բարձրացուցէ ի տես ժողովրդեան եւ խաչակնքէ ի վերայ ժողովրդեանն, ասելով:

Քհ - + Օրհնեալ եկեալ անուամբ Տեառն:

Դպ - Ալէլուիա:

բ. ՄԱՏՈՒՅՈՒՄՆ ԸՆԾԱՅԻՅ

Եւ ապա դարձցի եւ զընծայսն բազմեցուցէ ի սեղանն եւ լուսաց զծայրս մատանց ձեռաց իւրոց ասելով զմի տուն սաղմոս ի ծածուկ:

Քհ - (Ի ծածուկ) Լուսացից սրբութեամբ զձեռս իմ եւ շուրջ եղեց զսեղանով Քով, Տէ՛ր:

Քարոզ Մատուցման

Սրկ - Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղաչեսցուք:

Դպ - Տէր, ողորմեա՛:

Սրկ - Եւ եւս հաւատով եւ սրբութեամբ կացցուք յաղօթս առաջի սրբոյ սեղանոյս Աստուծոյ ահիւ: Մի՛ խղճիւ եւ գայթակղութեամբ, մի՛

նենգութեամբ, խորամանկութեամբ, մի՛ պատրանօք եւ խաբէութեամբ, մի՛ երկմտութեամբ եւ մի՛ թերահաւատութեամբ: Այլ ուղիղ վարուք, պարզ մտօք, միամիտ սրտիւ, կատարեալ հաւատով, լցեալ սիրով, լի եւ առաւելեալ ամենայն գործովք բարութեան, կացցուք յաղօթս առաջի սրբոյ սեղանոյս Աստուծոյ, եւ գտցուք զողորմութեան զշնորհս յաւուր յայտնութեան եւ ի միւսանգամ գալըստեան Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի, կեցուցէ եւ ողորմեսցի:

Դպ - Կեցո՛, Տէր, եւ ողորմեա՛:

Աղօթք Մատուցման

Մինչ սարկաւագն քարոզէ պատարագիչն բազկատարած աղօթեսցէ ի ծածուկ:

Քհ - (Ի ծածուկ, բազկատարած) Տէր Աստուած զօրութեանց եւ Արարիչ ամենայն լինելութեանց: Որ յանէութենէ զբնաւս ի ցուցակութիւն ածեալ գոյացուցեր: Որ եւ զմերս զհողերէն բնութիւնս պատուեալ մարդասիրապէս, այսպիսի ահաւոր եւ անպատում խորհրդոյ կարգեցեր սպասաւորս: Դու Տէր, որում պատարագեմք զպատարագիսս, ընկա՛լ առ ի մէնջ զառաջադրութիւնս զայս, եւ աւարտեա՛ զսա ի խորհրդականութիւն մարմնոյ եւ արեան Միածնի Քո, դեղ թողութեան մեղաց պարգեւեա՛ ճաշակողացս + զհացս զայս եւ զբաժակս:

Քահանայն բացցէ կիսով չափ զծածկոց սկիոյն, որպէս զի երեւեսցի սուրբ նշխարն ի վերայ մաղզմային ըստ եզերաց:

*Սրկ - Օրհնեա՛, տէր:

Քհ - (Ի ձայն) Շնորհօք եւ մարդասիրութեամբ Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի. ընդ որում Քեզ Հօր, միանգամայն եւ Հոգւոյդ Սրբոյ վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

գ. ՈՂՋՈՅՆ

ՔՀ –+ *Խաղաղութիւն ամենեցուն:*

Դպ – *Եւ ընդ հոգւոյդ քում:*

Սրկ –Աստուծոյ երկիրպագեսցուք:

Դպ –*Առաջի Քո Տէր:*

Քարոզ Ողջունի

Քահանայն փոքր ինչ հետացեալ ի տեղւոջն կացցէ ձեռնամած յաջ կողմն քովընտի ունելով զայս իւր յընծայոն, եւ նախասարկաւագն համբուրեալ զսեղանն եւ զաջ քահանային ի ձայն բարձր ասասցէ,

Սրկ –Ողջոյն տո՛ւք միմեանց ի համբոյր սրբութեան, եւ որք ոչ էք կարողք հաղորդել աստուածային խորհրդոյս, առ դրունս ելէ՛ք եւ աղօթեցէք:

Եւ իջեալ ընդ հիւսիսային աստիճանս տացէ զողջոյն երիցագունի քահանայիցն բոլորելոց առաջի բեմին ի փոքր ատենի. իսկ երիցագոյնն ի քահանայից տացէ ողջոյն յաջմէ եւ յահեկէ քահանայիցն եւ նոքա միմեանց եւ բոլոր ժողովրդեան. եւ նախասարկաւագն վերստին բարձրացի ի բեմն ընդ հարաւային աստիճանսն. եւ քահանայն դարձցի ի սեղանն եւ սքողեսցէ զսկիին:

Ողջոյն տուող –Ողջո՛յն ձեզ. Քրիստոս ի մէջ մեր յայտնեցաւ:

Ողջոյն առնող –Օրհնեա՛լ է յայտնութիւն Քրիստոսի:

Երգ Ողջունի

Դպ –Քրիստոս ի մէջ մեր յայտնեցաւ.

Որ էնն Աստուած աստ բազմեցաւ.

Խաղաղութեան ձայն հնչեցաւ,

Սուրբ ողջունի հրաման տուաւ.

Եկեղեցիս մի անձն եղեւ,

Համբոյրս յօդ լրման տուաւ.

Թշնամութիւնն հեռացաւ,

Սէրն յընդհանուրս սփռեցաւ:

Արդ, պաշտօնեայք բարձեալ զձայն՝

Տու՛ք զօրհնութիւն ի մի բերան.

Միասնական Աստուածութեանն,

Որում սրովբէքն են սրբաբան:

2. ԳՈՀՈՒԹԻՒՆ

ա. ՆԱԽԵՐԳԱՆ

Փոխ Նախերգանի

Ոմանք եւ զայս ասեն ի հանդիսի տօնի:

**Սրկ –Որք հաւատով կայք յանդիման սուրբ սեղանոյս արքայական, տեսէք բազմեալ զՔրիստոս Արքայն, եւ շուրջ պատեալ զօրք վերնական:*

**Դպ –Վեր համբառնամք զաչս ունելով, եւ պաղատիմք զայս ասելով. Զմեղս մեր մի՛ յիշեսցես, այլ գթութեամբ Քո քաւեսցես: Ընդ հրեշտակացն օրհնեմք զՔեզ, եւ ընդ սրբոց Քոց, Տէ՛ր, փա՛ռք Քեզ:*

Փոխ Գոհութեան

Սրկ –Ահիւ կացցուք, երկիւղիւ կացցուք, բարւոք կացցուք, եւ նայեցարուք զգուշութեամբ:

Դպ –Առ Քեզ Աստուած:

Սրկ –Պատարագ Քրիստոս մատչի անարատ Գառն Աստուծոյ:

Դպ –Ողորմութիւն եւ խաղաղութիւն եւ պատարագ օրհնութեան:

Սրկ –Օրհնեա՛, տէր:

ՔՀ –Շնո՛րհք, սէ՛ր եւ աստուածային սրբարար զօրութիւնն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, եղիցի ընդ ձեզ, + ընդ ամենեսեանդ:

Դպ –Ամէն: Եւ ընդ հոգւոյդ քում:

Սրկ –Զդրունս, զդրունս, ամենայն իմաստութեամբ եւ զգուշութեամբ: Ի վեր ընծայեցուցէք զմիտս ձեր աստուածային երկիւղիւ:

Դպ –Ունիմք առ Քեզ, Տէր ամենակալ:

Սրկ –Եւ գոհացարուք զՏեառնէ բոլորով սրտիւ:

Դպ –Արժան եւ իրաւ:

Երգ Նախարանի

Իսկ ի հանդիսի աւուրս ոմանք զկնի արժան եւ իրաւին ասին զայս:

***Սրկ –Եւ զստոյգ փրկութեան, որ միշտ ընդ ամենայն տեղիս գոհութիւն մատուցանեմք Քեզ Քրիստոս:**

***Դպ –Որով եւ զհրաշալի զյարութիւնդ Քո գովեն զօրութիւնք:**

***Սրկ –Սարսին սերովբէքն:**

***Դպ –Դողան քերովբէքն:**

***Սրկ –Եւ իշխանութիւնք վերին պետութեանցն պար առեալ քաղցր ձայնիւ եղանակեն եւ ասեն:**

Նախարան Գոհութեան

Մինչ նոքա երգեն, քահանայն ձեռնամաձ աղօթեցէ:

Քհ –(Ի ծածուկ) Արժան է ստուգապէս եւ իրաւ՝ ամենայնորով փութով միշտ երկիրպագանելով փառաւորել զՔեզ, Հայր ամենակալ: Որ Քոյին անգնելի եւ արարչակից Բանիւղ զանիծիցն բարձեր զկրճիմն: Որ ժողովուրդ ինքեան առեալ զեկեղեցի՝ սեպհականեաց զհաւատացեալս ի Քեզ: Եւ զննելի բնութեամբ ըստ ի կուսէն տնտեսութեան հաճեցաւ բնակիլ ի մեզ: Եւ նորագործ աստուածապէս ճարտարապետեալ՝ զերկիրս երկին արար:

Վասն զի որում ոչն հանդուրժէին առաջի կալ զուարթնոցն ջոկք՝ զարհուրեալք ի փայլակնացայտ եւ յանմատոյց լուսոյ Աստուածութեանդ, եղեալ այդպիսիդ մարդ՝ յաղագս մերոյ փրկութեան, շնորհեաց մեզ ընդ երկնայինսն պարել զհոգեղէն պարս:

***Սրկ –Օրհնեա՛, տէր:**

Քհ –(Ի ձայն) Եւ ընդ սերովբէսն եւ ընդ քերովբէսն միաձայն սրբասացութեամբ յօրինել նուագս, եւ համարձակապէս զոչելով աղաղակել ընդ նոսին եւ ասել:

բ. ՅԵՇԱՏԱԿՆ

Երգ Սրովբեական

Դպ –Սո՛ւրբ, Սո՛ւրբ, Սո՛ւրբ Տէր զօրութեանց:

Լի են երկինք եւ երկիր փառօք Քո: Օրհնութիւն ի բարձունս, օրհնեալ, որ եկիր եւ զալոցդ ես անուամբ Տեառն: Ովսաննա՛ ի բարձունս:

Յիշատակն

Մինչ նոքա երգեն քահանայն բազկատարած աղօթեցէ ի ծածուկ:

Քհ –(Ի ծածուկ) Սո՛ւրբ, Սո՛ւրբ, Սո՛ւրբ ես ճշմարտապէս եւ ամենասուրբ, եւ ո՞վ ոք պանծացի բովանդակել բանիւ զՔո ի մեզ զանբաւ բարեգործութեանդ զեղմունս: Որ եւ անդէն իսկ ի նախնումն զանկեալն ընդ մեղօք զանազան եղանակօք խնամեալ սփոփեցեր, մարգարէիւք, օրինացն տուչութեամբ, քահանայութեամբ եւ ստուերակերպ երնջոցն մատուցմամբ:

Իսկ ի վախճանն աւուրցս այսոցիկ զբովանդակ իսկ զպարտեաց մերոց իզեալ զդատակնիք, ետուր մեզ զՈրդիդ Քո Միածին Պարտապան եւ Պարտս, Զենումն եւ Օծեալ, Գառն եւ Երկնաւոր Հաց, Քահանայապետ եւ Պատարագ:

Վասն զի ինքնդ է բաշխող, եւ նոյն ինքնդ բաշխի ի միջի մերում միշտ անծախապէս: Վասն զի եղեալ հաւաստեալ եւ առանց ցնորից մարդ, եւ անշփոթ միաւորութեամբ մարմնացեալ յԱստուածածնէն եւ ի սուրբ կուսէն Մարիամայ:

Ճանապարհորդեաց ընդ ամենայն կիրս մարդկային կենցաղոյս առանց մեղաց,

եւ յաշխարհակեցոյց եւ յառիթն
փրկութեան մերոյ եկեալ կամաւ ի
խաչն:

*Քահանայն երկպագեալ սեղանոյն բացէ զսկիին եւ
առցէ զնուիրեալ հացն ի ձեռս իւր եւ ասացէ:*

ՔՀ – (ի ծածուկ) Առեալ զհացն ի
սուրբ, յաստուածային, յանմահ,
յանարատ եւ յարարչագործ ի ձեռս
Իւր՝ + օրհնեաց, գոհացաւ, եբեկ եւ ետ
Իւրոց ընտրեալ, սուրբ եւ բազմեալ
աշակերտացն ասելով:

***Սրկ – Օրհնեա՛, տէր:**

*Քահանայն զսուրբ հացն մատամբք երկուց ձեռացն
ըմբռնեալ բարձրացուցէ ի տես հաւատացելոց եւ
ասացէ ի ձայն:*

ՔՀ – (ի ձայն) Առէ՛ք, կերէ՛ք, այս է
ՄԱՐՄԻՆ ԻՄ, որ վասն ձեր եւ
բազմաց բաշխի՝ ի քաւութիւն եւ ի
թողութիւն մեղաց:

Դպ – Ամէ՛ն:

*Քահանայն զսուրբ մարմինն մաղգմայիւ եղեալ ի
վերայ սեղանոյն, եւ առեալ ի ձեռս իւր զսկիին
ասացէ ի ծածուկ:*

ՔՀ – (ի ծածուկ) Նոյնպէս եւ զբաժակն
առեալ, + օրհնեա՛ց, գոհացաւ, էարբ եւ
ետ Իւրոց ընտրեալ, սուրբ եւ բազմեալ
աշակերտացն ասելով:

***Սրկ – Օրհնեա՛, տէր:**

*Քահանայն երկու ձեռամբ փոքր ինչ ի սեղանոյն
վերացուցեալ զսկիին ասացէ ի ձայն:*

ՔՀ – (ի ձայն) Արբէ՛ք ի սմանէ
ամենեքեան. այս է **ԱՐԻԻՆ ԻՄ ՆՈՐՈՅ
ՈՒԽՏԻ**, որ յաղագս ձեր եւ բազմաց
հեղանի՝ ի քաւութիւն եւ ի թողութիւն
մեղաց:

Երգ առ Հայրն

Դպ – Ամէն: Հայր երկնաւոր, որ
զՈՐՈՂԻՂ ՔՈ ետուր ի մահ վասըն մեր
պարտապան պարտեաց մերոց, հեղմամբ
արեան Նորա, աղաչեմք զՔեզ,
ողորմեա՛ Քո բանաւոր հօտի:

*Քահանայն եղեալ զմաղգմայն ի վերայ սկիոյն
սքողեցէ եւ կալեալ զսկիին երկոքումբք ձեռք,
ասացէ ի ծածուկ:*

ՔՀ – (ի ծածուկ) Եւ զսոյն միշտ Իւր
յիշատակ առնել՝ պատուիրան
աւանդեաց մեզ բարերար Որդիդ ՔՈ
Միածին: Եւ իջեալ ի ստորին վայրս
մահու՝ մարմնովն զոր ի մերմէս
ընկալաւ յազգակցութենէ, եւ զնիգս
դժոխոցն աղարտեալ հզօրեղապէս, զՔեզ
միայն ծանոյց մեզ ճշմարիտ Աստուած,
զԱստուածդ կենդանեաց եւ մեռելոց:
Եւ արդ մեք Տէր, ըստ այսմ
հրամանատրութեան յառաջ բերեալ
զայս խորհուրդ փրկական մարմնոյ եւ
արեան Միածնի ՔՈ: Յիշեմք զԴորա,
որ վասն մեր զփրկագործ չարչարանն,
զկենսատու խաչելութիւնն, զերեքօրեալ
թաղումն, զերանելի յարութիւնն,
զաստուածապէս համբարձումն,
զնստելն ընդ Աջմէ ՔՈ, Հա՛յր, զահաւոր
եւ զփառաւորեալ զմիւսանգամ
զալուստն խոստովանիմք եւ օրհնեմք:

***Սրկ – Օրհնեա՛, տէր:**

*Քահանայն զսուրբ խորհուրդն վերացուցեալ ի
սեղանոյն սակաւ ինչ, մատուցէ առ Հայր ասելով:*

ՔՀ – (ի ձայն) Եւ զՔոյս ի Քոյոց Քեզ
մատուցանեմք ըստ ամենայնի եւ
յաղագս ամենեցուն:

Երգ Գոհաբանութեան

*Դպ – Յամենայնի օրհնեալ ես Տէ՛ր,
օրհնեմք զՔեզ, գովեմք զՔեզ,
գոհանամք զՔէն, աղաչեմք զՔեզ, Տէր
Աստուած մեր:*

*Մինչ նոքա երգեն՝ քահանայն զսուրբ խորհուրդն
եղեալ ի վերայ սեղանոյն, բազկատարած
աղօթեցէ:*

Աղօթք Սպասաւորութեան (Մերձեցման)

ՔՀ – (ի ծածուկ) ԶՔեզ արդարեւ Տէր
Աստուած մեր գովեմք, եւ զՔէն
գոհանամք հանապազ, որ զանց արարեր
զմերով անարժանութեամբս, այսպիսի
ահաւոր եւ անպատու խորհրդոյ
կարգեցեր սպասաւորս: Ո՛չ յաղագս

մերոց ինչ բարեգործութեանց, յորոց յոյժ թափուր եմք եւ միշտ ունայն գտանիմք հանապազ, այլ ի Քո բազմազեղ ներողութիւնդ ցանկ ապաւինեալ համարձակիմք մերձենալ ի սպասաւորութիւն մարմնոյ եւ արեան Միածնի Քոյ Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի, որում վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից ամէն:

գ. ՎԵՐԱԿՈՉՈՒՄՆ

Սրկ – Օրհնեա՛, տէր:

ՔՀ – (ի ձայն) + *Խաղաղութիւն ամենեցուն:*

Դպ – Եւ ընդ հոգւոյդ քում:

Սրկ – Աստուծոյ երկիրպագեսցուք:

Երգ առ Որդին

Դպ – Առաջի Քո, Տէ՛ր: Որդի Աստուծոյ, որ պատարագեալ Հօր ի հաշտութիւն հաց կենաց բաշխիս ի մեզ, հեղմամբ արեան Քոյ սուրբ, աղաչեմք զՔեզ, ողորմեա՛ արեամբ Քով փրկեալ հօտի:

Աղօթք Վերակոչման

Մինչ նոքա երգեն քահանայն խոնարհեալ երկիր պագցէ սեղանոյն եւ ասասցէ զաղօթս:

ՔՀ – (ի ծածուկ) *Երկիրպագանեմք եւ աղաչեմք եւ խնդրեմք ի Քէն բարերար Աստուած: Առաքեա՛ ի մեզ եւ յառաջի եղեալ ընծայս յայս զմշտնջենաւորակից Քո եւ զհակից Սուրբ Հոգիդ:*

Ապա բացեալ զծածկոց սկիոյն, առցէ յաիեակ ձեռն զմաղզմայն, եւ երիցս խաչակնքեսցէ զսուրբ հացն, եւ նախասարկաւագին կացեալ առնրթեր քահանային մեծաւ երկիւղիւ – դողութեամբ խնկարկեսցէ:

ՔՀ – (ի ցած) *Որով զհացս + օրհնեալ մարմին ճշմարտապէս արասցես Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի:*

Նախասրկ – (ի ցած) Ամէն: Օրհնեա՛, տէր:

ՔՀ – (ի ցած) *Որով զհացս + օրհնեալ մարմին ճշմարտապէս արասցես Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի:*

Նախասրկ – (ի ցած) Ամէն: Օրհնեա՛, տէր:

ՔՀ – (ի ցած) *Որով զհացս + օրհնեալ մարմին ճշմարտապէս արասցես Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի:*

Նախասրկ – (ի ցած) Ամէն: Օրհնեա՛, տէր:

Եւ եղեալ զմաղզմայն ի վերայ սեղանոյն, առցէ յաիեակ ձեռն զսկիին, եւ խաչակնքեսցէ երիցս ասելով:

ՔՀ – (ի ցած) *Եւ զբաժակս + օրհնեալ արիւն ստուգապէս արասցես Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի:*

Նախասրկ – (ի ցած) Ամէն: Օրհնեա՛, տէր:

ՔՀ – (ի ցած) *Եւ զբաժակս + օրհնեալ արիւն ստուգապէս արասցես Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի:*

Նախասրկ – (ի ցած) Ամէն: Օրհնեա՛, տէր:

ՔՀ – (ի ցած) *Եւ զբաժակս + օրհնեալ արիւն ստուգապէս արասցես Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի:*

Նախասրկ – (ի ցած) Ամէն: Օրհնեա՛, տէր:

Ապա զմաղզմայն հանդերձ սուրբ մարմնովն եղեալ ի վերայ սկիոյն, խաչակնքեսցէ երիցս ասելով:

ՔՀ – (ի ցած) *Որով զհացս եւ զգինիս + օրհնեալ մարմին եւ արիւն ճշմարտապէս արասցես Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի, փոխարկելով Հոգւովդ Քով Սրբով:*

Նախասարկ –(ի ցած) Ամէն: Օրհնեա՛,
տէր:

Քհ –(ի ցած) Որով զհացս եւ զգինիս
+ օրհնեալ մարմին եւ արիւն
ճշմարտապէս արասցես Տեառն մերոյ եւ
Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի,
փոխարկելով Հոգւովդ Քով Սրբով:

Նախասարկ –(ի ցած) Ամէն: Օրհնեա՛,
տէր:

Քհ –(ի ցած) Որով զհացս եւ զգինիս
+ օրհնեալ մարմին եւ արիւն
ճշմարտապէս արասցես Տեառն մերոյ եւ
Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի,
փոխարկելով Հոգւովդ Քով Սրբով:

Նախասարկ –(ի ցած) Ամէն:

***Սրկ –(ի ձայն) Օրհնեա՛, տէր:**

Ապա համբուրեալ քահանայն զսեղանն, սքողեսցէ զսկիին:

Քհ –(ի ձայն) Որպէս զի եղիցի սա
ամենեցուն մեզ մերձեցելոցս
յանդատապարտութիւն, ի քառութիւն
եւ ի թողութիւն մեղաց:

դ. ՅԻՇԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Երգ առ Սուրբ Հոգին

Դպ –Հոգի Աստուծոյ, որ զփառակցի
Քո զխորհուրդ իջեալ ի յերկնից
կատարես ի ձեռն մեր, հեղմամբ արեան
Սորա, աղաչեմք զՔեզ. հանգո՛ զհոգիս
մեր ննջեցելոցն:

Քահանայն ոչ եւս խաչակնքեսցէ այսուհետեւ ի
վերայ խորհրդոյն. եւ գձեռն խոնարհագոյն քան
զսկիին տարածեսցէ, եւ զաչսն միշտ առ սուրբ
խորհուրդն յառեալ աղօթեսցէ:

Քհ –(ի ծածուկ) Սովաւ շնորհեա՛
զսէր, զհաստատութիւն եւ զըղձալի
զխաղաղութիւն ամենայն աշխարհի:
Սրբոյ Եկեղեցւոյ եւ ամենայն
ուղղափառ եպիսկոպոսաց, քահանայից,

սարկաւազաց, թագաւորաց աշխարհի,
իշխանաց, ժողովրդոց,
ճանապարհորդելոց, նաւելոց, կապելոց,
վտանգելոց, աշխատելոց, եւ որք ի
պատերազմունս բարբարոսաց:

Սովաւ եւ օդոց շնորհեա՛
զբարեխառնութիւն, եւ անդոց՝
զպաղաքերութիւն, եւ ախտացելոց ի
պէսպէս ցաւս՝ փութապէս
զառողջութիւն:

Սովաւ հանգո՛ զամենեան
յառաջագոյն ի Քրիստոս զննջեցեալսն
[զնախահարս, զհայրապետս,
զմարգարէս, զառաքեալս, զվկայեալս],
զեպիսկոպոսունս, զերիցունս,
զսարկաւազունս, եւ զբնաւ ուխտ
եկեղեցւոյ Քոյ սրբոյ: Եւ զամենեան
որք յաշխարհական կարգէ զարս եւ
զկանայս հաւատով վախճանեալս:

***Սրկ –Օրհնեա՛, տէր:**

Քհ –(ի ձայն) Ընդ որս եւ մեզ այց
արասցես, բարերար Աստուած,
աղաչեմք:

Դպ –Յիշեա՛, Տէր, եւ ողորմեա՛:

Քհ –Աստուածածնին սրբոյ կուսին
Մարիամու, եւ Յովհաննու Մկրտչին,
Ստեփանոսի նախավկային, եւ ամենայն
սրբոց, եղիցի յիշատակ ի սուրբ
պատարագս, աղաչեմք:

Դպ –Յիշեա՛, Տէր, եւ ողորմեա՛:

Քարոզ Ընդհանուր Յիշատակութեանց
Մարկաւագունք անցքն յաջակողմն սեղանոյն եւ
կացքն կարգաւ, եւ նախասարկաւագին յառաջ
մատուցեալ քարոզեսցէ:

Սրկ –Առաքելոց սրբոց, մարգարէից,
վարդապետաց, մարտիրոսաց, եւ
ամենայն հայրապետաց սրբոց,
առաքելագործ եպիսկոպոսաց, երիցանց,
ուղղափառ սարկաւազաց, եւ ամենայն
սրբոց, եղիցի յիշատակ ի սուրբ
պատարագս, աղաչեմք:

Դպ – Յիշեա՛, Տէր, եւ ողորմեա՛:

Յարութեան կիրակեկից զայս ասա:

Սրկ – Օրհնեալ, գովեալ եւ փառաւորեալ, հրաշալի եւ աստուածազարդ Յարութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ երկիր պագանեմք:

Դպ – Փառք Յարութեան Քո, Տէր:

Ի Տոնի Սրբոց:

Սրկ – Սուրբ եւ աստուածահաճոյ մարգարէին (հայրապետին, առաքելոյն, մարտիրոսին), որոյ այսօր գլխատակն կատարեցաք, եղիցի յիշատակ ի սուրբ պատարագս, աղաչեմք:

Դպ – Յիշեա՛, Տէր, եւ ողորմեա՛:

Ապա նախասարկաւագին անցեալ ի գլուխ կարգի սարգաւագացն, ձեռնամաճ ասացեն միաբան:

Սրկ – Առաջնորդացն մերոց եւ առաջին լուսաւորչացն՝ սրբոց Թադէոսի եւ Բարդուղիմէոսի առաքելոցն, եւ Գրիգորի Լուսաւորչին, Արիստակիսի, Վրթանիսի, Յուսկանն, Գրիգորիսի, Ներսիսի, Սահակայ, Դանիէլի եւ Խաղայ, Մեսրոպայ վարդապետին, եւ Գրիգորի Նարեկացւոյն, եւ Ներսիսի Կլայեցւոյն, Յովհաննոս Որոտնեցւոյն, եւ Գրիգորի եւ Մովսիսի Տաթեւացեացն, եւ սրբոց Գրիգորիսեանց եւ Ներսիսեանց, եւ ամենայն սրբոց հովուաց եւ հովուապետացն Հայաստանեայց, եղիցի յիշատակ ի սուրբ պատարագս, աղաչեմք:

Դպ – Յիշեա՛, Տէր, եւ ողորմեա՛:

Սրկ – Միանձնացելոց սրբոց, առաքինասէր եւ աստուածուսոյց կրօնաւորացն՝ Պօղոսի, Անտօնի, Պօղայ, Մակարայ, Ոնոփրիոսի, Աբբայ Մարկոսի, Սրապիոնի, Նեղոսի, Արսէնի, Եւազրի, Պարսամայ, Յովհաննիսեանց եւ Սիմէօնեանց, սրբոց Ոսկեանց եւ

Սուքիասեանց, եւ ամենայն սրբոց հարց եւ աշակերտելոց նոցին ընդ տիեզերս, եղիցի յիշատակ ի սուրբ պատարագս, աղաչեմք:

Դպ – Յիշեա՛, Տէր, եւ ողորմեա՛:

Սրկ – Թագաւորաց հաւատացելոց՝ սրբոց Աբգարու, Կոստանդիանոսի, Տրդատայ, եւ Թէոդոսի, եւ ամենայն սուրբ եւ բարեպաշտ թագաւորաց եւ աստուածասէր իշխանաց, եղիցի յիշատակ ի սուրբ պատարագս, աղաչեմք:

Դպ – Յիշեա՛, Տէր, եւ ողորմեա՛:

Սրկ – Ընդհանուր ամենայն հաւատացելոց, արանց եւ կանանց, ծերոց եւ տղայոց եւ ամենայն չափու հասակի հաւատով եւ սրբութեամբ ի Քրիստոս ննջեցելոցն, եղիցի յիշատակ ի սուրբ պատարագս, աղաչեմք:

Դպ – Յիշեա՛, Տէր, եւ ողորմեա՛:

Ընդհանուր Յիշատակութիւնք

Եւ մինչ սարկաւագն զբարոն ասիցէ, քահանան զաղօթս սկսի, զի ի միասին աւարտեսցեն:

Քհ – (Ի ծածուկ) Յիշեա՛, Տէր, եւ ողորմեա՛, եւ օրհնեա՛ զսուրբ կաթողիկէ եւ զառաքելական եկեղեցի Քո, զոր փրկեցեր պատուական արեամբ Միածնի Քո եւ ազատեցեր խաչիւն սրբով: Շնորհեա՛ սմա զանշարժ զխաղաղութիւն: Յիշեա՛, Տէր, եւ ողորմեա՛, եւ օրհնեա՛ զամենայն ուղղափառ եպիսկոպոստնս, որք ուղիղ վարդապետութեամբ համառօտեն ի մեզ զբանն ճշմարտութեան:

**Սրկ – Օրհնեա՛, տէր:*

Քհ – (Ի ձայն) Եւս առաւել զեպիսկոպոսապետն մեր, եւ զպատուական Հայրապետն Ամենայն Հայոց զՏէր Տէր (անունը) սրբազնագոյն կաթողիկոսն, եւ բարեխնամ զառաջնորդն (վիճակիս)

զՏէր (անունը), չնորհեսցե՛ս մեզ ընդ երկայն առուրս ուղիղ վարդապետութեամբ:

Դպ – Ամէն:

ՔՀ – Նաեւ զՀանրապետութիւն Հայաստան աշխարհիս եւ ժողովուրդն հայոց զօրացուցե՛ս եւ պահպանեսցե՛ս յամայր ամս ընդ հովանեալ ամենազօր Աջոյ Քո ի շինութեան, ի խաղաղութեան եւ յանսասանութեան:

Դպ – Ամէն:

Քարոզ Մասնաւոր Յիշատակութեանց
Նախասարկաւագն եւ սարկաւագունք համբուրեալ գտեղանն եւ անցանելով ի յետ կուսէ՛ սեղանոյն գնացեն ի ձախակողմն սեղանոյն, եւ ասացեն միաբան Մեծին Խոսրովու ասացեալ զառաջնոցն օրինացն:

Սրկ – Գոհութիւն եւ փառաբանութիւն մատուցանեմք Քեզ, Տէր Աստուած մեր, վասն սուրբ եւ անմահ պատարագիս, որ ի վերայ սրբոյ սեղանոյս: Զի զսա մեզ ի սրբութիւն կենդանութեան պարգեւեսցես: Սովաւ շնորհեա՛ զսէր, զհաստատութիւն եւ զըղձալի զխաղաղութիւն ամենայն աշխարհի, սրբոյ Եկեղեցւոյ եւ ամենայն ուղղափառ եպիսկոպոսաց, եպիսկոպոսապետին մերոյ եւ պատուական հայրապետին Ամենայն Հայոց, Տեառն Տեառն (անունը) սրբազնագոյն կաթողիկոսին, եւ (վիճակիս) բարեխնամ առաջնորդ, Տեառն (անունը) եպիսկոպոսին, եւ քահանայիս, որ զպատարագս մատուցանէ:

Եւ վասն զօրութեանց եւ յաղթութեանց թագաւորաց քրիստոնէից եւ իշխանացն բարեպաշտից: Աղաչեսցո՛ւք եւ խնդրեսցուք եւ վասն հոգւոցն հանգուցելո՛ց: Եւս առաւել վասն հանգուցեալ ընդունապետացն մերոց, եւ շինողաց սուրբ եկեղեցւոյս, եւ որք ընդ հովանեալ սորին են հանգուցեալ:

Ազատութիւն եղբարց մերոց գերելոց եւ շնորհ առաջիկայ ժողովրդեանս:
Հանգիստ հաւատով եւ սրբութեամբ ի Քրիստոս կատարելոցն եղիցի յիշատակ ի սուրբ պատարագս, աղաչե՛մք:

Դպ – Ըստ ամենայնի, եւ յաղագս ամենեցուն:

Մասնաւոր Յիշատակութիւնք

ՔՀ – (ի ծածուկ) Յիշեա՛, Տէր, եւ ողորմեա՛, եւ + օրհնեա՛ զՔո առաջի կացեալ ժողովուրդս եւ զպատարագիսս մատուցողս: Եւ պարգեւեա՛ սոցա զպիտոյսն եւ զօգտակարսն:

Յիշեա՛, Տէր, եւ ողորմեա՛, եւ օրհնեա՛ զուխտաւորս եւ զպտղաբերիչս եկեղեցւոյ Քում սրբոյ, եւ որք յիշեն զաղքատս ողորմածութեամբ: Եւ հատո՛ նոցա զպարտս նոցա ըստ ընդաբոյս առատութեան Քում հարիւրապատիկ աստ եւ ի հանդերձելումդ:

Յիշեա՛, Տէր, եւ ողորմեա՛, եւ զթա՛ ի հոգիս հանգուցելոցն: Հանգո՛ զնոսա եւ լուսաւորեա՛ եւ դասաւորեա՛ ընդ սուրբս Քո յարքայութեանդ երկնից, եւ արժանի արա՛ ողորմութեան Քում:

Յիշեա՛, Տէր, եւ զհոգի ծառայիս Քո (անունը) եւ ողորմեա՛ նմա ըստ մեծի ողորմութեան Քում, եւ հանգո՛ այցելութեամբ ի լոյս երեսաց Քոց: (Եթէ կենդանի է) Փրկեա՛ զնա յամենայն որոգայթից հոգւոյ եւ մարմնոյ:

Յիշեա՛, Տէր, եւ զայնոսիկ, որք յանձնեցին մեզ յիշատակել յաղօթս, զկենդանիս եւ՛ զհանգուցեալս, եւ կառավարեա՛ զկամս հայցմանց նոցա եւ զմերս ընդ ուղղորդն եւ որ լին է փրկութեամբ: Եւ վարձատրեա՛ բոլորեցունց զանանց եւ զերանելի բարութիւնսդ:

Եւ զտեալ զխորհուրդս մեր տաճարացո ընդունակութիւն մարմնոյ եւ արեան

Միածնի Քո Տեառն մերոյ եւ Փրկչին
Յիսուսի Քրիստոսի: Ընդ որում Քեզ
Հօր Ամենակալի, հանդերձ
կենդանարար եւ ազատիչ Սուրբ
Հոգւովդ, վայելէ փառք, իշխանութիւն
եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ
յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

**Սրկ - Օրհնեա՛, տէր:*

Քահանայն դարձցի իաչակնքեցէ եւ ասացէ:
Քհ - (ի ձայն) Եւ եղիցի ողորմութիւն
մեծիս Աստուծոյ եւ Փրկչիս մերոյ
Յիսուսի Քրիստոսի, + ընդ ձեզ, ընդ
ամենեւեան:

Դպ - Ամէն: Եւ ընդ հոգւոյդ քում:

Ե. ԱՂՈԹՔ ՏԷՐՈՒՆԱԿԱՆ

Քարոզ նախ քան զՏէրունականն
Սրկ - Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր
աղաչեսցուք:

Դպ - Տէր, ողորմեա:

Սրկ - Ամենայն սրբովք, զորս
յիշատակեցաք, եւս առաւելապէս զՏէր
աղաչեսցուք:

Դպ - Տէր, ողորմեա:

Սրկ - Վասն մատուցեալ սուրբ եւ
աստուածային անմահ պատարագիս, որ
ի վերայ սրբոյ սեղանոյս, զՏէր
աղաչեսցուք:

Դպ - Տէր, ողորմեա:

Սրկ - Որպէս զի Տէր Աստուած մեր, որ
ընկալաւ զսա ի սուրբ յերկնային եւ
յիմանալի Իւր մատուցարանն,
զփոխանակն առաքեսցէ առ մեզ
զչնորհս եւ զպարգեւս Հոգւոյն Սրբոյ,
զՏէր աղաչեսցուք:

Դպ - Տէր, ողորմեա:

Սրկ - Ընկա՛լ, կեցո՛ւ եւ ողորմեա՛, եւ
պահեա՛ զմեզ, Տէր, Քոյին շնորհւող:

Դպ - Կեցո, Տէր, եւ ողորմեա:

Սրկ - Զամենասրբուհի
զԱստուածածինն, զմիշտ կոյսն
Մարիամ, հանդերձ ամենայն սրբովք
յիշելով, զՏէր աղաչեսցուք:

Դպ - Յիշեա՛, Տէր, եւ ողորմեա՛:

**Սրկ - Եւ եւս միաբան վասն ճշմարիտ*
եւ սուրբ հաւատոյս մերոյ, զՏէր
աղաչեսցուք:

Դպ - Տէ՛ր, ողորմեա՛:

**Սրկ - Զանձինս մեր եւ զմիմեանս*
Տեառն Աստուծոյ ամենակալին յանձն
արասցուք:

Դպ - Քեզ Տեառնդ յանձն եղիցուք:

**Սրկ - Ողորմեա՛ց մեզ, Տէր Աստուած*
մեր, ըստ մեծի ողորմութեան Քում.
ասասցուք ամենեքեան
միաբանութեամբ:

Դպ - Տէր ողորմեա՛, Տէր ողորմեա՛,
Տէր ողորմեա՛:

Աղօթք ի Հայրական անուն
Քհ - (ի ծածուկ, բազկատարած)
Աստուած ճշմարտութեան եւ Հայր
ողորմութեան, գոհանամք զՔէն: Որ ի
վեր քան զերանելի նահապետացն, զմեր
պարտաւորելոցս առաւել մեծարեցեր
զբնութիւն: Վասն զի նոցա Աստուած
կոչեցար, իսկ մեզ՝ Հայր հաճեցար
անուանիլ գթալով: Եւ այժմ, Տէ՛ր,
աղաչեմք զՔեզ, զայսպիսի առ ի Քէն
զնորոգ եւ զպատուական
անուանաբերութեանս շնորհ օր ըստ օրէ
պայծառացուցեալ ծաղկեցո՛ւ ի մէջ
եկեղեցւոյ Քում սրբոյ:

**Սրկ - Օրհնեա, Տէր:*

ՔՀ –(ի ձայն) Եւ տո՛ւր մեզ
համարձակաձայն բարբառով բանալ
զբերանս մեր՝ կարդալ զՔեզ,
երկնաւորդ Հա՛յր, երգել եւ ասել:

Տէրունական

Դպ –(բազկատարած) ՀԱՅՐ մեր, որ
յերկինս ես, սուրբ եղիցի անուն Քո.
եկեսցէ արքայութիւն Քո. եղիցին կամք
Քո, որպէս յերկինս եւ յերկրի. զհաց
մեր հանապազօրդ տո՛ւր մեզ այսօր. եւ
թող մեզ զպարտիս մեր, որպէս եւ մեք
թողումք մերոց պարտապանաց. եւ մի՛
տանիր զմեզ ի փորձութիւն, այլ
փրկեա՛ ի հարէ:

Աղօթք Միջարկելոյ

Մինչ նոքա երգեն, քահանան աղօթեսցէ ի ծածուկ:

ՔՀ –(ի ծածուկ) Տէր տերանց,
Աստուած աստուծոց, Թագաւոր
յաւիտենական, Արարիչ ամենայն
արարածոց, Հայր Տեառն մերոյ
Յիսուսի Քրիստոսի: Մի՛ տար զմեզ ի
փորձութիւն, այլ փրկեա՛ ի հարէ եւ
ապրեցո՛ ի փորձութենէ:

**Սրկ –Օրհնեա՛, տէր:*

ՔՀ –(ի ձայն) Զի Քո է արքայութիւն
եւ զօրութիւն եւ փառք յաւիտեանս.
ամէն:

գ. ԽՈՆԱՐՀՈՒՄ

ՔՀ –+ Խաղաղութիւն ամենեցուն:

Դպ –Եւ ընդ հոգւոյդ քում:

Սրկ –Աստուծոյ երկիրպագեսցուք:

Դպ –Առաջի Քո, Տէր:

Աղօթք Խոնարհման

*Ամենայն ժողովուրդն իջցէ ի ծունկս եւ քահանայն
խոնարհեցուցեալ գգլոյն յաջ կողմն սկիոյն,
աղօթեսցէ:*

ՔՀ –(ի ծածուկ) Որ աղբիւրդ ես
կենաց եւ բղխումն ողորմութեան,

Հոգիդ Սուրբ, ողորմեա՛ ժողովրդեանս,
որք խոնարհեալ երկիրպագանեն առաջի
Աստուածութեան Քո: Պահեա՛ զսոսա
ամբողջս, տպաւորեա՛ յոգւոջ սոցա
զձեւ մարմնոյ ցուցակի՝ առ ի
ժառանգութիւն եւ ի վիճակ
հանդերձելոցդ բարեաց:

Սրկ –Օրհնեա՛, տէր:

*Քահանայն երկրպագելով յաջակողմն սկիոյն
ասասցէ, Քրիստոսի, եւ երկրպագելով ի
ձախակողմն ասասցէ, Յիսուսի, եւ երկրպագեալ ի
գլուխ սկիոյն ասասցէ, Տէրամբ մերով եւ այլն:*

ՔՀ –(ի ձայն) Քրիստոսիւ Յիսուսիւ
Տէրամբ մերով, ընդ որում Քեզ
Հոգւոյդ Սրբոյ եւ Հօր Ամենակալի
վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ
պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս
յաւիտենից. ամէն:

ե. ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՄ

Սրկ –Պաշտօնումէ՛:

*Քահանայն բացցէ զծածկոց սկիոյն, եւ ոչ եւս
սքօղեսցէ այսուհետեւ. եւ մատամբք երկուց
ձեռացն բարցրացուցեալ ի վեր գտուր մարմինն ի
տես ժողովրդեան, ասասցէ բարձր ձայնի:*

ՔՀ –Ի Սրբութիւն Սրբոց:

Դպ –Միայն Սուրբ, միայն Տէր, Յիսուս
Քրիստոս, ի փառս Աստուծոյ Հօր.
ամէն:

ը. ՓԱՌԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Օրհնութիւն Սուրբ Երրորդութեան

*Մինչ դպիրք եղանակեն «Յիսուս Քրիստոս» եւլն,
քահանայն բարձրացուցէ ի վեր գլկինն ի տես
ժողովրդեան:*

**Սրկ –Օրհնեա՛, տէր:*

ՔՀ –Օրհնեալ Հայր Սուրբ, Աստուած
ճշմարիտ:

Դպ –Ամէն:

***Սրկ –Օրհնեա՛, տէր:**

Քհ –Օրհնեալ Որդիդ Սուրբ, Աստուած ճշմարիտ:

Դպ –Ամէն:

***Սրկ –Օրհնեա՛, տէր:**

Քհ –Օրհնեալ Հոգիդ Սուրբ, Աստուած ճշմարիտ:

Դպ –Ամէն:

***Սրկ –Օրհնեա՛, տէր:**

Քհ –Օրհնութիւն եւ փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Դպ –Ամէն: Հայր Սուրբ, Որդիդ Սուրբ, Հոգիդ Սուրբ: Օրհնութիւն Հօր եւ Որդւոյ եւ Սրբոյ Հոգւոյն, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Երգ Փառաբանութեան

Եւ մինչ նոքա երգեն, քահանայն խոնարհեցի եւ աղօթեցէ:

Քհ –(ի ծածուկ) Նայեա՛ց Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս յերկնից ի սրբութենէ Քո՛ւմմէ, եւ յաթոռոյ փառաց թագաւորութեան Քո, ե՛կ՝ ի սրբել եւ ի կեցուցանել զմեզ, որ ընդ Հօր նստիս եւ աստ պատարագիս: Արժանի արա՛ տալ մեզ յանարատ մարմնոյ Քո՛ւմմէ եւ ի պատուական յարենէ եւ ի ձեռն մեր ամենայն ժողովրդեանս:

3. ԼՐՈՒՄՆ

ա. ԹԱԹԱՆՈՒՄՆ

Աղօթք Թաթախման

Ապա քահանայն երկիր պագեալ համբուրեցէ զսեղանն, եւ զմաղզմայն ի բաց առեալ ի սկիտյն դիցէ ի վերայ սեղանոյն, եւ առեալ զսուրբ մարմինն

թացցէ ամբողջ յանապական արիւնն եւ ասացէ ի ծածուկ:

Քհ –(ի ծածուկ) Տէր Աստուած մեր, որ կոչեցեր զմեզ յանուն Միածնի Որդւոյ Քոյ Քրիստոնեայս, եւ շնորհեցեր մեզ մկրտութիւն հոգեւոր ավագանաւն ի թողութիւն մեղաց եւ արժանի արարեր զմեզ հաղորդիլ սուրբ մարմնոյ եւ արեան Միածնի Քո: Եւ այժմ աղաչեմք զՔեզ, Տէր, արա զմեզ արժանի ընդունել զսուրբ խորհուրդս զայս մեզ ի մեղաց թողութիւն, եւ գոհութեամբ փառաւորել զՔեզ ընդ Որդւոյ եւ Սուրբ Հոգւոյդ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

***Սրկ –Օրհնեա՛, տէր:**

Յորդոր Հաղորդութեան

Քահանայն առեալ զսկիին հանդերձ սուրբ մարմնովն ի ձեռս իւր, ասացէ բարձր ձայնի:

Քհ –(ի ձայն) ի սուրբ, ի սուրբ, պատուական մարմնոյ եւ յարենէ Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի, (դարձցի առ ժողովուրդն եւ փոքր ինչ յառաջ գնացեալ բարձրացուցէ զսկիին) ճաշակեցուք սրբութեամբ, որ իջեալ ի յերկնից բաշխի ի միջի մերում: Սա՛ է Կեանք, Յոյս, Յարութիւն, Քաւութիւն, եւ Թողութիւն մեղաց: Սաղմոս ասացէ՛ք Տեառն Աստուծոյ մերոյ: Սաղմոս ասացէ՛ք երկնաւոր Թագաւորիս մերում անմահի, որ նստի ի կառս քերովբէականս:

Քահանայն վերադարձցի ի սեղանն, եւ բազմեցուցանէ զԸնծայսն ի սեղանոց եւ ձգեցի փոքր վարագոյրն: Մարկաւագունք համայն ի ձախակողմն սեղանոյն ժողովեալ սկսանիցին երգել «ԳՏԵՐ ողորմեա», եւ դպիրքն ի դասեն փոփոխակի:

Դպ –Տէր ողորմեա՛, Տէր ողորմեա՛, Տէր ողորմեա՛, Տէր ողորմեա՛:

Սրկ –Տէր ողորմեա՛, Տէր ողորմեա՛, Տէր ողորմեա՛, Տէր ողորմեա՛:

Դպ –Ամենասուրբ Երրորդութիւն, Տո՛ւր աշխարհիս խաղաղութիւն:

*Սրկ – Եւ հիւանդաց բժշկութիւն,
Ննջեցելոց արքայութիւն:*

*Դպ – Արի՛, Աստուած, հարցն մերոց,
Որ ապաւէն ես նեղելոց:*

*Սրկ – Հաս օգնութիւն ծառայից Գոց,
Լեր օգնական ազգիս հայոց:*

*Դպ – Տէր ողորմեա՛, Տէր ողորմեա՛,
Յիսուս Փրկիչ, մեզ ողորմեա՛:*

*Սրկ – Միջնորդութեամբ Սուրբ եւ
Անմահ, եւ Կենարար Պատարագիս:*

Դպ – Ընկա՛լ, Տէր, եւ ողորմեա՛:

բ. ԲԵԿՈՒՄՆ

*Քարոզ Սաղմոսելոյ
Նախասարկաւազն ձայնէ առ դպիրսն բարձր ի թիւ:*

*Սրկ – Սաղմոս ասացէ՛ք Տեառն
Աստուծոյ մերոյ, դպիր՛ք, ձայնիւ
քաղցրութեամբ զերգս հոգեւորս, զի
Սմա վայելեն սաղմոսք եւ
օրհնութիւնք, ալէլուք եւ երգք
հոգեւորք: Պաշտօնեայք, հանդերձ
երգովք սաղմոս ասացէ՛ք, եւ զՏէր
յերկինս օրհնեցէք:*

Երգ Օրհնութեան

*Դպ – Օրհնեալ է Աստուած. Քրիստոս
պատարագեալ բաշխի ի միջի մերում,
ալէլուիա:*

*Զմարմին Իւր տայ մեզ կերակուր, եւ
սուրբ զարինն Իւր ցօղէ ի մեզ,
ալէլուիա:*

*Մատիք առ Տէր, եւ առէք զլոյս,
ալէլուիա:*

*Ճաշակեցէք եւ տեսէք, զի քաղցր է
Տէր, ալէլուիա:*

Օրհնեցէք զՏէր յերկինս, ալէլուիա:

Օրհնեցէք զՆա ի բարձունս, ալէլուիա:

*Օրհնեցէք զՆա ամենայն հրեշտակք
Նորա, ալէլուիա:*

*Օրհնեցէք զՆա ամենայն զօրութիւնք
Նորա, ալէլուիա:*

Աղօթք Բեկման

*Մինչ նոքա երգեն, քահանայն առցէ զսուրբ
մարմինն ի ձեռս եւ ասասցէ արտասուօք:*

*Քհ – (ի ծածուկ) Զո՛ր օրհնութիւն,
կամ զո՛ր զօրհնութիւն ի վերայ հացիս
եւ բաժակիս ասասցուք: Այլ Յիսուս
զՔեզ միայն օրհնեմք հանդերձ Հարբող
եւ Ամենասուրբ Հոգւովդ, այժմ եւ
միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:*

*Քահանայն յառեալ զաչս իւր ի սուրբ խորհուրդն
ասասցէ:*

*Խոստովանիմ եւ հաւատամ, զի Դու ես
Քրիստոս Որդի Աստուծոյ, որ բարձեր
զմեզս աշխարհի:*

*Եւ բեկեալ զսուրբ մարմինն ի չորս մասունս, արկցէ
ի բաժակն անելով:*

Լրումն Հոգւոյն Սրբոյ:

4. ՀԱՂՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

ա. ՆԱԽՀԱՂՈՐԴԱԿԱՆՔ

Աղօթք նախ քան գհաղորդութիւնը

*Եւ ապա զմի մասն միայն առեալ ի ձեռս. աղօթեցէ:
ի ծածուկ արտասուօք եւ գոհութեամբ առ Հայր եւ
Որդի:*

*Քհ – (ի ծածուկ) Հայր Սուրբ, որ
անուանեցեր զմեզ անուանակցութեամբ
Միածնի Քոյ, եւ լուսաւորեցեր
մկրտութեամբ հոգեւոր աւազանին,
արժանի արա՛ ընդունել զսուրբ
խորհուրդս զայս՝ մեզ ի մեղաց
թողութիւն: Տպաւորեա՛ ի մեզ զչնորհս
Հոգւովդ Սրբոյ որպէս ի սուրբ
առաքեալսն, որք ճաշակեցին եւ եղեն
մաքրիչք ամենայն աշխարհի:*

*Եւ արդ, Տէր Հայր բարերար,
զհաղորդութիւնս զայս մասնաւորեա՛
ճաշակման երեկոյին աշակերտացն,
բառնալով զխաւար մեղաց իմոց: Մի՛
հայիր յանարժանութիւնս իմ, եւ մի՛
արգելուր զչնորհս Հոգւովդ Սրբոյ: Այլ
ըստ անբաւ մարդասիրութեան Քում,
պարգեւեա՛ զսա քաւիչ մեղաց, լուծիչ*

յանցանաց: Որպէս խոստացաւ եւ ասաց Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս, թէ՛ ամենայն, որ ուտէ զմարմին իմ եւ ըմպէ զարիւն իմ, կեցցէ յաւիտեան: Արդ արա՛ զսա մեզ ի քաւութիւն, զի որք կերիցեն եւ արբեցեն ի սմանէ, հանցեն զօրհնութիւն եւ զփառս Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից: Ամէն:

+ Խաղաղութիւն ամենեցուն:

Գոհանամք զՔէն Քրիստոս Թագաւոր, որ արժանի արարեր զանարժանս հաղորդիլ սուրբ մարմնոյ եւ արեան Քո: Եւ այժմ աղաչեմ զՔեզ, Տէր, մի՛ լիցի սա ինձ ի դատապարտութիւն, այլ ի քաւութիւն եւ ի թողութիւն մեղաց, յառողջութիւն հոգւոյ եւ մարմնոյ, եւ ի կատարումն ամենայն գործոց առաքինութեան, որպէս զի սրբեսցէ սա զշունչս իմ եւ զհոգի, եւ զմարմին իմ, եւ արասցէ զիս տաճար եւ բնակարան Ամենասուրբ Երրորդութեանդ, զի ընդ սուրբս Քո արժանի եղէց փառաւորել զՔեզ ընդ Հօր եւ ընդ Սուրբ Հոգւոյդ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԱՂԹՔ Ս. ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ՈՍԿԵՐԵՐԱՆԻՍ
Գոհանամ եւ մեծացուցանեմ եւ փառաւորեմ զՔեզ, Տէր Աստուած իմ, զի զիս զանարժանս արժանացուցեր յաւուր յայսմիկ հաղորդակից լինել աստուածային եւ սոսկալի խորհրդոյ Քոյ, անարատ մարմնոյդ եւ պատուական արեանդ: Վասն այսորիկ զսոսա ի բարեխօսութիւն ունելով, աղաչեմ յամենայն աւուրս եւ ի ժամանակս կենաց իմոց ընդ սրբութեան Քոյ պահեա՛ զիս: Որպէս զի յիշելով զբարեգթութիւնս Քո եւ կենդանի եղէց ընդ Քեզ, որ վասն մեր չարչարեցար եւ մեռար եւ յարեար: Մի՛ մերձեսցի, Տէր իմ եւ Աստուած, խորտակիչն, կնքելով անձին իմոյ պատուական արեամբդ Քով:

Ամենակարող, մաքրեա՛ զիս սոքօք յամենայն մեռելոտի գործոց իմոց, որ

միայնդ ես անմեղ: Ամրացո՛ զկեանս իմ, Տէր, յամենայն փորձութենէ, եւ զպատերազմողն իմ դարձո՛ յինէն յետս, պատկառեալ եւ ամաչեցեալ՝ որչափ յառնէ ի վերայ իմ: Ամրացո՛ զգնացս մտաց եւ լեզուի իմոյ, եւ զամենայն ճանապարհս մարմնոյ իմոյ:

Լե՛ր հանապազորդ ընդ իս, ըստ անսուտ խոստման Քո, թէ՛ որ ուտէ զմարմին իմ, եւ ըմպէ զարիւն իմ, նա յիս բնակեսցէ եւ Ես՝ ի նմա: Դու ասացեր, մարդասէ՛ր, կացո՛ զբանս աստուածային անլուծանելի հրամանաց Քոց, քանզի Դու ես Աստուած ողորմութեան, եւ զթութեան եւ մարդասիրութեան եւ պարգեւիչ ամենայն բարեաց, եւ Քեզ վայելէ փառք հանդերձ Հարբդ եւ ամենասուրբ Հոգւովդ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Բ. ՃԱՇԱԿՈՒՄՆ

Աղօթք Ճաշակման

Եւ ապա տեառնագրելով զինքն, խնդրեցէ յԱստուծոյ զպէս պէս հայցուածս վասն իւր եւ ժողովրդեան, եւ թողութիւն խնդրեցէ իւրոց յանցաւորացն թշնամեաց եւ ատելեաց, եւ անդէն ասացէ:

ՔՀ – (Ի ծածուկ) Հաւատով հաւատամ յամենասուրբ Երրորդութիւնդ ի Հայր եւ յՈրդի եւ ի Հոգիդ Սուրբ:

Եւ ապա ահիւ եւ դողութեամբ ճաշակեցէ զմասն որ ի ձեռին իւրում է՝ ասելով:

Հաւատով ճաշակեմ զսուրբ եւ զկենդանարար եւ զփրկագործ մարմինս Քո, Քրիստոս Աստուած իմ Յիսուս՝ ի թողութիւն մեղաց իմոց:

Եւ արքէ ի բաժակէն ասելով:

Հաւատով ըմպեմ զսրբարար եւ զմաքրիչ արիւնս Քո, Քրիստոս Աստուած իմ Յիսուս՝ ի թողութիւն մեղաց իմոց:

Եւ յետ ճաշակելոյ ի մարմնոյ եւ յարենէ Տեառն, ասացէ:

Մարմին Քո անապական լիցի ինձ ի կեանս, եւ սուրբ արիւն Քո՝ ի քաւութիւն եւ ի թողութիւն մեղաց:

Քարոզ առ ճաշակողս

*Եթէ իցեն արժանաւորք հաղորդութեան
յեկեղեցականաց՝ հաղորդեցին ի սեղանն ի ներքին
կողմն վարագորին. եւ ապա բացցի վարագորն,
եւ նախասարկաւազն գոչեցէ առ ժողովուրդն
բարձր ձայնիւ:*

*Սրկ - Երկիրդիւ եւ հաւատով յառաջ
մատիք եւ սրբութեամբ
հաղորդեցարուք:*

*Քահանայն ունելով զսուրբ խորհուրդն ի ձեռին
դարձցի առ ժողովուրդն եւ յառաջ գնացէ փոքր ինչ.
եւ եթէ իցեն արժանաւորք, քահանայն ի ծունկս
իջեալ ի բեմին հաղորդեցէ զնոսա. եւ սարկաւազն
կայցէ զսկիին դաստառակաւ ի ձախմէ քահանային:*

*Քհ - Ասացէք մեղայ Աստուծոյ,
հաւատամք ի Հայր Սուրբ Աստուած
ճշմարիտ, հաւատամք յՈրդին Սուրբ
Աստուած ճշմարիտ, հաւատամք եւ ի
Հոգին Սուրբ Աստուած ճշմարիտ:*

*Զի սա է պատուական Մարմին եւ
Արիւն Տեառն մերոյ եւ Փրկչին
Յիսուսի Քրիստոսի, որ լինի մեզ ի
քառութիւն եւ ի թողութիւն մեղաց:
Խոստովանիմք եւ հաւատամք:*

Շարական Հաղորդութեան

*Որ կազմեցեր սեղան խորհրդոյ եւ
արբուցեր յանմահական բաժակէն
սրբոց Քոյ առաքելոց այսօր ի սուրբ
վերնատունն. Աղաչեմք, փրկիչ,
ողորմեա՛:*

*Մաքրեա՛ զմիտս եւ զխորհուրդս, զի եւ
մեք հաղորդեցուք սրբութեամբ ընդ
սրբոց Քոյ առաքելոց այսօր ի սուրբ
վերնատունն. Աղաչեմք, փրկիչ,
ողորմեա՛:*

*Յաւարտ սուրբ հաղորդութեան, յորժամ կանգնի
քահանան, դպիրքն եղանակեցեն քաղցր ձայնիւ:*

*Դպ - Աստուած մեր եւ Տէր մեր
երեւեցաւ մեզ, օրհնեալ եկեալ անուամբ
Տեառն:*

Աղօթք զկնի Հաղորդութեան

*Քահանայն ունելով զսկիին ի ձեռին օրհնեցէ
զժողովուրդն ասելով:*

*Քհ - Կեցո՛, Տէր, զժողովուրդս Քո եւ
օրհնեա՛ զժառանգութիւնս Քո,
հովուեա՛ եւ բարձրացո՛ զսոսա
յայսմհետէ մինչեւ յաւիտեան:*

գ. ԳՈՀԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Երգ Փառատրութեան

*Դպ - Լցաք ի բարութեանց Քոյ, Տէր,
ճաշակելով զմարմին Քո եւ զարիւն.
Վա՛ռք ի բարձունս կերակրողիդ զմեզ:
Որ հանապազ կերակրես զմեզ.
առաքեա՛ ի մեզ զհոգեւոր Քո
զօրհնութիւն, վա՛ռք ի բարձունս
կերակրողիդ զմեզ:*

Քարոզ Գոհաբանութեան

*Սրկ - Ամէն: Եւ եւս խաղաղութեան
զՏէր աղաչեսցուք:*

Դպ - Տէր, ողորմեա:

*Սրկ - Եւ եւս հաւատով ընկալեալք
յաստուածային, սուրբ, երկնային,
անմահ, անարատ եւ յանապական
խորհրդոյս, զՏեառնէ գոհացարուք:*

*Դպ - Գոհանամք զՔէն, Տէր, որ
կերակրեցեր զմեզ յանմահական սեղանոյ
Քոյ: Բաշխելով զմարմինդ եւ զարիւնդ
ի փրկութիւն աշխարհի, եւ կեանք
անձանց մերոց:*

Աղօթք Գոհաբանութեան

*Քահանայն դարձցի ի սեղանն, ձգեցի
վարագորն եւ ճաշակեալ զմնացեալս ի
մարմնոյ եւ յարենէն, մաքրեցէ զսկիին ջինջ,
ասելով զաղօթս:*

*Քհ - (ի ծածուկ) Գոհանամք զՔէն,
Հայր ամենակալ, որ պատրաստեցեր
մեզ նաւահանգիստ սուրբ զեկեղեցի,
տաճար սրբութեան, ուր փառաբանի
Սուրբ Երրորդութիւնդ. Ալէլուիա:*

*Գոհանամք զՔէն, Քրիստոս Թագաւոր,
որ պարգեւեցեր մեզ կենդանութիւն
կենարար մարմնով եւ արեամբ Քով*

սրբով: Շնորհեա՛վ զքաւութիւն եւ զմեծ
ողորմութիւն: Ալէլուիա:

Գոհանամք զՔէն, Հոգիդ ճշմարիտ, որ
նորոգեցեր սուրբ զեկեղեցի: Անարատ
պահեա՛վ հաւատով Երրորդութեանդ
յայսմ հետէ մինչեւ յաւիտեան:
Ալէլուիա:

Գոհանամք զՔէն, Քրիստոս Աստուած
մեր, որ զայսպիսի ճաշակումն
բարութեան շնորհեցեր մեզ ի
սրբութիւն կենդանութեան: Սովիմք
պահեա՛վ զմեզ սուրբս եւ անարատս,
բնակեալ զմեօք Քո աստուածային
խնամօքդ:

Հովուեա՛վ զմեզ յանդաստանի կամաց
Քոց սրբոց եւ բարեսիրաց: Որով
ամրացեալք յամենայն բանսարկուին
ընդդիմութեանց, Քում եւեթ արժանի
եղիցուք լսել ձայնի, եւ Քեզ միայնոյ
քաջայաղթ եւ ճշմարիտ հովուիդ
հետեւիլ: Եւ առ ի Քէն ընդունել
զպատրաստեալ տեղի յարքայութեանդ
երկնից:

Աստուած մեր եւ Տէր մեր եւ Փրկիչ
Յիսուս Քրիստոս, որ ես օրհնեալ ընդ
Հօր եւ ընդ Սուրբ Հոգւոյդ, այժմ եւ
միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

+ Խաղաղութիւն ամենեցուն:

Անքնին, անհաս, երբեակ ինքնութեանդ,
հաստիչ, ընդունող եւ անբաժանելի
միասնական Սուրբ Երրորդութեանդ
վայելէ փառք
իշխանութիւն եւ
պատիւ, այժմ եւ
միշտ եւ
յաւիտեանս
յաւիտենից. ամէն:

Դ. ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐՁԱԿՈՒՄՆ

1. ԱՂՕԹՔ Ի ՄԷՋ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

Եւ այսմ պահու պատարագիչն լուացեալ զձեռս իւր,
դիցէ զատարարտն, ազանի զհողաթափս իւր,
առցէ զսուրբ Աւետարանն ի ձեռս իւր: Եթէ
եպիսկոպոս իցէ, զգեցի զպատուական
եմփոքոնն, դիցէ զթագն ի զլուխ իւր եւ
սարկաւագունք կախիցեն զարտախուրակս, առցէ
զխաչն եւ զգաւագանն ի ձեռս իւր, բացցի
վարագոյրն, եւ սարկաւագն քարոզեացէ:
***Սրկ –Օրհնեա՛վ, տէր:**

Աղօթք սրբոյն Ոսկերեանի
Պատարագիչն երկրպագեալ համբուրեացէ զսուրբ
սեղանն, եւ ընդ հարաւային աստիճանս իջանելով
ի մէջ եկեղեցւոյն, ասացէ զաղօթս ի ձայն:
Քհ –(ի ձայն) Որ օրհնես զայնոսիկ,
որք օրհնեն զՔեզ, Տէր, եւ սուրբ
առնես զյուսացեալս ի Քեզ:

Դպ –Օրհնեա՛լ է Աստուած:

Քհ –Կեցո՛վ զժողովուրդս Քո եւ
օրհնեա՛վ զժառանգութիւնս Քո, զլրումն
եկեղեցւոյ Քո պահեա՛վ:

Դպ –Ամէն:

Քհ –Սրբեա՛վ զսոսա, որք ողջունեցին
սիրով զվայելչութիւն տան Քոյ, Դու
զմեզ փառաւորեա՛վ աստուածային
զօրութեամբ Քով, եւ մի՛ թողուր
զյուսացեալս ի Քեզ:

Դպ –Ամէն:

Քհ –Զխաղաղութիւն պարգեւեա՛վ
ամենայն աշխարհի, եկեղեցեաց,
քահանայից, թագաւորաց քրիստոնէից
եւ զինուորեալ մանկանց նոցա եւ
ամենայն ժողովրդեանս:

Դպ –Ամէն:

ՔՀ – Զի ամենայն տուրք բարիք եւ ամենայն պարգեւք կատարեալք ի վերուստ են իջեալ առ ի Քէն, որ ես Հայր լուսոյ եւ Քեզ վայելէ փառք իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Դպ – Եղիցի անուն Տեառն օրհնեալ, յայսմ հետէ մինչեւ յաւիտեան: (Երիցս կրկնեա):

Աղօթք Կատարման

ՔՀ – Կատարումն օրինաց եւ մարգարէից Դու ես Քրիստոս Աստուած Փրկիչ մեր, որ լցեր զամենայն Հայրակամ տնօրէնութիւնս Քո, լի՛ց եւ զմեզ Հոգւովդ Քով Սրբով:

2. ՎԵՐՁԻՆ ԱԻԵՏԱՐԱՆ

Սրկ – Օրթի:

Քահանայն դառնալով առ ժողովուրդն ասացէ:

ՔՀ – + Խաղաղութիւն ամենեցուն:

Դպ – Եւ ընդ հոգւոյդ քում:

Սրկ – Երկիւղածութեամբ լուարուք:

ՔՀ – Սրբոյ Աւետարանիս Յիսուսի Քրիստոսի, որ ըստ Յովհաննու:

Դպ – Փա՛ռք Քեզ, Տէր Աստուած մեր:

Սրկ – Պաշտօնումէ:

Դպ – Ասէ Աստուած:

Արձակման Աւետարան (Յովհ. Ա 1-14):

ՔՀ – Ի Հօրէ լուսոյ:

Ի սկզբանէ էր Բանն, եւ Բանն էր առ Աստուած, եւ Աստուած էր Բանն: Նա էր ի սկզբանէ առ Աստուած: Ամենայն ինչ Նովաւ եղեւ, եւ առանց Նորա եղեւ եւ ոչ ինչ, որ ինչ եղեւն:

Նովաւ կեանք էր, եւ կեանքն էր լոյս մարդկան: Եւ լոյսն ի խաւարի անդ լուսաւորէ, եւ խաւար Նմա ոչ եղեւ հասու:

Եղեւ այր մի առաքեալ յԱստուծոյ, անուն նմա Յովհաննէս: Սա եկն ի վկայութիւն, զի վկայեսցէ վասն Լուսոյն, զի ամենեքին հաւատասցեն նովաւ: Ոչ էր նա Լոյսն, այլ զի վկայեսցէ վասն Լուսոյն:

էր Լոյսն ճշմարիտ, որ լուսաւոր առնէ զամենայն մարդ, որ գալոց է յաշխարհ: Յաշխարհի էր, եւ աշխարհ Նովաւ եղեւ, եւ աշխարհ զՆա ոչ ծանեաւ: Յիւրսն եկն, եւ իւրքն զՆա ոչ ընկալան: Իսկ որք ընկալան զՆա՝ ետ նոցա իշխանութիւն որդիս Աստուծոյ լինել, որոց հաւատասցեն յանուն Նորա: Ոյք ոչ յարենէ եւ ոչ ի կամաց մարմնոյ եւ ոչ ի կամաց առն, այլ յԱստուծոյ ծնան:

Եւ Բանն մարմին եղեւ եւ բնակեաց ի մեզ, եւ տեսաք զփառս Նորա, զփառս իբրեւ զՄիածնի առ ի Հօրէ, լի շնորհօք եւ ճշմարտութեամբ:

Դպ – Փառք Քեզ, Տէր Աստուած մեր:

3. ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐՁԱԿՈՒՄՆ

Քարոզ Խաչի

Սրկ – Սուրբ խաչիւս աղաչեսցուք զՏէր, զի սովաւ փրկեսցէ զմեզ ի մեղաց, եւ կեցուցէ շնորհիւ ողորմութեան իւրոյ: Ամենակալ Տէր Աստուած մեր, կեցո՛ւ եւ ողորմեա:

Աղօթք Խաչի

ՔՀ – Պահպանեա զմեզ Քրիստոս Աստուած մեր, ընդ հովանեաւ սուրբ եւ պատուական խաչի Քոյ ի խաղաղութեան. փրկեա յերեւելի եւ յաներեւոյթ թշնամւոյն: Արժանաւորեա գոհութեամբ փառաւորել զՔեզ ընդ Հօր եւ ընդ Սրբոյ Հոգւոյդ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

**Սրկ – Օրհնեցից զՏէր յամենայն ժամ,
յամենայն ժամ օրհնութիւն Նորա ի
բերան իմ:**

**Եւ քահանայն իաչակնքեսցէ սուրբ աւետարանաւն ի
վերայ ժողովրդեան ասելով:**

**Քհ – + Օրհնեա՛լք եղերո՛ւք ի շնորհաց
Սուրբ Հոգւոյն. Երթա՛ք
խաղաղութեամբ եւ Տէր Յիսուս
Քրիստոս եղիցի ընդ ձեզ, ընդ
ամենեսեան. ամէն:**

**Եւ որք փափաաքին համբուրել զսուրբ
Աւետարանն, մերձենան հաւատով համբուրեն,
ասելով «Մեղայ Աստուծոյ» որում պատարագիչն
պատասխանէ: «Աստուած թողութիւն շնորհեսցէ» –
կամ համբուրողն ասէ պատարագիչին «Յիշեսցէ Տէր
զամենայն պատարագս քո եւ ուխտս քո ընդունելի
արասցէ» որում պատարագիչն պատասխանէ
«Տացէ քեզ Տէր ըստ սրտի քում – զամենայն
խորհուրդս քո նա կատարեսցէ» (Սաղմ. ԺԹ 3–
4) :**

Սաղմոս Արձակման

**Եւ դպիրքն մինչ ասեն Ի Տէր պարծեսցի, (Սաղմոս
ԼԳ) բաշխեսցի Մասն ամենայն ժողովրդեան:**

**Դպ – Ի Տէր պարծեսցի անձն իմ.
լուրիցեն հեզք եւ ուրախ եղիցին:
Մեծ արարէք զՏէր ինեւ. եւ բարձր
արասցուք զանուն Նորա ի միասին:
Խնդրեցի ի Տեառնէ եւ լուաւ ինձ.
յամենայն նեղութենէ իմմէ փրկեաց
զիս:
Մատիք առ Տէր եւ առեք զլոյս. եւ
երեսք ձեր մի՛ ամաչեսցեն:
Այս աղքատ կարդաց առ Տէր, եւ Տէր
լուաւ սմա. յամենայն նեղութենէ սորա
փրկեաց զսա:
Բանակ հրեշտակաց Տեառն շուրջ է
զերկիւղածովք իւովք. եւ պահէ զնոսա:
Ճաշակեցէք եւ տեսէք, զի քաղցր է Տէր.
երանեալ է այր որ յուսայ ի Նա:
Երկերո՛ւք ի Տեառնէ ամենայն սուրբք
Նորա. զի ոչ ինչ է պակասութիւն
երկիւղածաց Նորա:
Մեծամեծք աղքատացան եւ քաղցեան.
բայց ոչք խնդրեն զՏէր, մի՛ պակասեսցէ
ի նոցանէ ամենայն բարութիւն:**

**Եկա՛յք, որդեակք իմ, եւ լուարուք ինձ.
եւ զերկիւղ Տեառն ուսուցից ձեզ:
Ո՞վ է մարդ որ կամի զկեանս. սիրէ
զաւուրս իւր տեսանել ի բարութեան:
Լռեցո՛ւ զլեզու քո ի չարութենէ. եւ
չրթունք քո մի՛ խօսեսցի զնենգութիւն:
Խոտորեա՛ ի չարէ եւ արա՛ զբարի,
խնդրեա՛ զխաղաղութիւն եւ ե՛րթ զհետ
նորա:**

**Աչք Տեառն ի վերայ արդարոց. եւ
ականջք Նորա ի վերայ աղօթից նոցա:
Երեսք Տեառն ի վերայ չարագործաց.
սատակել յերկրէ զյիշատակս նոցա:
Կարդացին արդարք առ Տէր, եւ Տէր
լուաւ նոցա. յամենայն նեղութենէ նոցա
փրկեաց զնոսա:
Մերձ է Տէր առ այնոսիկ, որ մաշեալ են
սրտիւք. եւ զխոնարհս հոգւով
կեցուցանէ:**

**Բազում նեղութիւնք են արդարոց,
յամենայն փրկէ զնոսա Տէր. եւ պահէ
զամենայն ոսկերս նոցա եւ մի ի նոցանէ
մի՛ փշրեսցի:**

**Մահ մեղաւորին չար է. բայց որ ատեայ
զարդարն զղջացի:
Փրկէ Տէր զանձինս ծառայից Իւրոց. մի՛
զղջացին ամենեքեան, ոչք յուսացեալ են
ի Նա:
Փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ.
Այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից:
Ամէն:**

**Եւ քահանայն դարձցի յարեւելս եւ երկիրպագցէ
առաջի բեմին երիցս եւ ասացէ:**

**Քհ – Տէր Յիսուս Աստուած, ողորմեա՛
ինձ:**

Եւ մտեալ յաւանդատունն մերկասցի ի զգեստուցն:

